

Siirtolaisuus – Migration 4/2004

31. vuosikerta / 31th year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
The Institute of Migration
Linnankatu 61, 20100 Turku, Finland
Puh. / tel. (0)2-2840 440
Fax (0)2-2333 460
Sähköposti / E-mail: taisai@utu.fi
Internet: www.migrationinstitute.fi

Pohjanmaan aluekeskus
Österbottens regioncenter
Regional Centre of Ostrobothnia
Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland
Puh. / tel. (0)6-4181 275
Fax (0)6-4181 279

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Taimi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Layout

Anne Virtanen

Tilaushinta 2004 / Subscriptions 2004

4 numeroa / nummer / issues
15 • /vuosi/år/year

Vammalan Kirjapaino Oy, 2004

Sisältö • Contents

John Evans

Protecting migrant workers' human rights. A trade union view

Risto Laakkonen

Ulkosuomalaiset mahdollisena työvoimapotentialina

Mare Ainsaar

Reasons for internal migration in Estonia 1989–2000

Johanna Mattila

Seniorimuutto maaseudulle

Tutkimuspäällikön palsta

Maassamuuttosymposiumi 7

Tiedotuksia

Kirjat • Böcker • Books

Jouni Korkiasaari

Tutkimusmatkalla Amerikassa

Kansikuva: Joulupukki tunnisti maanmiehensä Aimo Tervakosken ja Olavi Koivukangas kiirehti ottamaan heistä valokuvan. FinnFest, Lake Worth, Florida, February 13, 2004.

Cover: Olavi Koivukangas got sight of Santa Claus and Aimo Tervakoski – both born in Finland – at FinnFest, Lake Worth, Florida, February 13, 2004.

Protecting migrant workers' human rights

A trade union view

John Evans

The issue of migrant workers has moved to the forefront of debates on globalisation. Much has been written in on the issue of human rights and migrant workers, so let me focus on the specific role of the trade unions in protecting and promoting the rights of migrant workers. This represents the views not just of the TUAC but also our Global Union partner – the ICFTU together we have membership representing some 150 million workers in both OECD and developing countries – sending and receiving countries for migrants.

Our actions in this field are based on the following premises:

Firstly, trade unions do not regard migrant workers as a "problem". They are a consequence of imbalanced and at times unjust world economic development, reflected in the growing gap between the few wealthy countries and the vast majority of poor ones and beyond that between the rich and the poor within countries. Our emphasis therefore is on reducing the

John Evans, General Secretary, Trade Union Advisory Committee to the OECD. The article is based on the paper presented in The 6th Informal ASEM Seminar on Human Rights, "International Migrations and Human Rights", 16–17 September 2004 in Suzhou, China.

types of pressures which oblige people to migrate for work. Most migrants do not leave their country out of preference, but rather because of the absence of decent work opportunities at home. Taking jobs to the people, rather than people to the jobs, is the key to ensuring that migration is a truly voluntary act. Of course that is not done easily or quickly. It has to do rather with the promotion in all parts of the world of a broadly based sustainable development policy the objectives of which have been quantified in the UN Millennium Development Goals.

Secondly today, more than ever, there is a crucial need for a new approach to achieving a better understanding and consensus on globalisation and migration, an approach based on the human rights of migrant workers. If the global community does not work for this, there is a real risk from growing intolerance and conflict.

Thirdly the role of trade unions in the attaining this objective is crucial. The workplace and the labour market is, by definition, the place where migrant workers first inevitably come into contact with the societies to which they have come. This raises both opportunities and responsibilities for trade unions.

This paper focuses on three questions – from a trade union point of view what are the issues at stake with regard to migration and human rights? What instruments exist to protect migrant workers rights? What more needs to be done and a way forward to achieve this.

Firstly – the issues at stake. There are an estimated 175 million people living outside their country of origin in the world of whom 100 million are labour migrants, as distinct from refugees and asylum seekers with whom they are often confused in the public mind. This represents 2.3 per cent of the world's population. Increasingly, in international policy debate, developing country governments are arguing that freedom of movement of labour should be a natural concomitant of the increasingly free movement of goods, services, technology and capital that is the defining feature of this era of globalisation. However an "open door" policy on labour migration for many appears as simply one more strand of today's trend towards the liberalization of the global labour market. But human beings are not simply one more factor of production. Where movement of workers is implied, as it is for example under mode four of the

GATS negotiations, then clearly it raises basic issues of fundamental worker rights, equality of treatment and coverage by local collective agreements and so on.

I said at the beginning that whilst people should be free to look for employment in other countries, they should not be forced to do so. The "push" factors, encouraging migration have been aggravated by ill-conceived economic policies and lack of governance in many countries leaving workers with little option, but to move. Similarly, policies in industrialised countries, particularly the decline in public investment, salaries and working conditions in the public services, have led to labour shortages in such fields as health and education so increasing the "pull" factor for professionals in those categories of employment. Deregulation has also led to a race to the bottom making jobs in sectors like construction unattractive and underpaid for nationals and calling on foreign labour to fill those gaps, including through irregular migration channels.

Remittances today play a major role in supporting the economy of sending countries, but they should not be seen as a substitute for balanced and sustainable development, investment, trade, and development assistance. Decline in foreign development assistance as well as poor governance has meant that the migration push factors have been stimulated.

However at the same time that push and pull factors are increasing the pressure for migration, Governments' concerns in the current climate about security and terrorism has meant that they feel the

need to be seen by their electorates to be "managing" migration. This has led to policies restricting movements of workers which only add to the pressure for irregular migration in order to meet genuine labour shortages. One of the worrying side effects of the "war against terror" is that in the absence of visible enemies – immigrants become scapegoats.

This has several implications: - One priority for trade unions is to reduce the economic pressures which oblige people to migrate for work. As I said taking jobs to the people, rather than people to the jobs, is the key to ensuring that migration is a truly voluntary act. Of course that is not done easily, or quickly. It has to do rather with the promotion of the broadly based sustainable development and achieving the United Nations Millennium Development Goals. ODA has a role, and it would be a major step forward if the UN's 0,7 % goal for this assistance could be reached. The initiative by Presidents Lula and Chirac at the UN to encourage new sources of development finance needs support.

A further question is how migration actually is conducted. None of us can be unaware of the growth of irregular and undocumented migration and the dramatic consequences that trafficking in human beings that it has brought about. This is a field in which it can be difficult to draw the line between criminal activity and labour policies. But what is absolutely clear is that where migration is undocumented it increases the chances of gross exploitation to the point of near certainty. The tragic examples of the deaths of Chinese cockle-pickers in my own

country the UK is just one example.

Irregular migrants are entitled to be treated humanely and with proper consideration to their often very extreme circumstances. Trade unions have often joined with others in calling for the regularization of the status of such migrants and in mobilizing against enforced repatriation. But that does not detract from the need for countries to work together to ensure that where migration takes place, it does so legally, and in an orderly way and that public authorities assume their responsibilities.

Increasingly private intermediaries are playing a role in the migration process. And often they undertake their broker role outside any effective regulatory framework. Here too, the risks of exploitation or straightforward fraud are high. The worker may be required to pay exorbitant fees, or find that all of the promises made on departure are quite different from the realities of his or her new job. Far from home, with nobody to turn to there are few hopes of redress. The tragic plight of some of the recent workers taken hostage in Iraq again has drawn attention to what amounts to modern day slavery.

What conclusion can be drawn from this? It is clear that from a trade union perspective in addition to renewing the focus for sustainable and balanced development, migration has to be seen from a human rights angle, not from a security or commodity angle. The Declaration of Philadelphia stated 60 years ago: "Labour is not a commodity".

But what should the legal migrant be entitled to expect once in a new country and a new job and

what is being done about this now?

There exists within the ILO and elsewhere a body of rights that should apply to migrant workers. Much information is available on the Global Unions Research Network website – www.gurn.info/.

In the first instance respect for fundamental rights as a worker, as defined by the ILO Declaration of 1998 – freedom of association, collective bargaining, non-discrimination, no forced labour and no child labour. That includes the right to join and participate fully in a trade union. Obvious maybe, but all too often denied either in law or in practice. Some major destinations for migrants simply do not allow trade unions at all, as is the case in several states in the Arabian Gulf region, or more commonly, prohibit migrants from membership of – or full rights in such unions as do exist. ASEF documents have talked of a "utilitarian economist view" that union rights can undermine competitiveness. This may be a view of some but it is false as research by the OECD and World Bank has shown. Better economic performance is associated with better trade union rights.

Nor are all migrants properly protected against forced labour. Indeed some of the more dramatic cases of forced labour in the industrialized world in recent years have involved trafficked migrants. Child labour is also generally more prevalent among migrant communities than nationals.

But it is non-discrimination is the most widely relevant fundamental rights issue for migrant workers. The principle of equal pay and conditions for work of equal or equivalent value is a mat-

ter of basic justice and for this reason alone has the full support of trade unions. But in addition they have an obvious concern that migrant labour is not used to undercut employment conditions prevailing for the rest of the labour force.

Unfortunately, and despite fairly wide-ranging legislative protections, discrimination against migrants continues to be very difficult to root out, for all the reasons familiar to women and to other equality seeking groups – and maybe a few more. Segmentation of labour markets means that migrants often find themselves concentrated in the most under-valued and low paid jobs. Many studies show that migrants are more vulnerable to dismissal than are their co-workers. And despite the popular and slanderous image of the migrant taking abusive advantage of welfare systems, the reality is that many of them never get access to the benefits that their contributions should normally entitle them to receive. To give just one dramatic example on average US immigrants are estimated to pay in taxes 18 times as much as they draw in social benefits.

Clearly then much work has to be done to guarantee to migrants the minimum fundamental rights of all workers. But even when this is achieved, there are a series of other issues concerning the place of migrants in their host societies which require the attention of trade unions.

One of the most difficult and occasionally tendentious of them is that of assimilation and cultural identity. To what extent is it legitimate to expect migrants to adopt

the customs and practices of the societies to which they have come? And whatever the answer to that question is, how can it be reconciled with their frequent desire to maintain their own identity, community, and observances.

I accept that there are no easy, one size fits all solutions. But trade unions are at the sharp end in dealing with this issue. From our experience there are some basic principles which can lead to the right types of outcomes.

The first is that where societies demonstrate openness and tolerance towards migrants protect them against discrimination and racism, and where they offer opportunity for them to integrate, for example through language training, then things will go that much better.

The opposite scenario is one which raises the danger of immigrant communities retreating back into themselves, and adopting extreme forms of cultural or religious identity. It is then that mutual suspicion and hostility can grow, and social exclusion and division take root. Where this has been allowed to happen, then the consequences are often most strongly felt among second generation migrants born in the countries to which their parents first came. They are unlikely to accept the type of treatment that the previous generation tolerated. And the ambiguity of their cultural status is likely to give rise to strong reactions to perceived injustice.

And such reactions are both fed by and are fed off by the activities of the xenophobic right which has made its appearance in such worrying manner on the political

stage of too many European countries as the background survey for this meeting shows.

These issues lead into very broad and complex debate that go beyond the workplace into such areas as education, family life, religion, and language. Nevertheless trade unions are grasping the nettle as I said at the beginning we have opportunities as well as responsibilities.

Opportunities, because when approached and made welcome, when it is clear that trade unions are ready and able to defend their interests and rights, migrant workers will often be more inclined to join and become active in unions. In doing so, they strengthen the union movement and enrich it as they bring their unique experiences and cultures. As a matter of fact, the trade union movements in many countries, Canada, Australia, and the US, to name a few, were built by migrants and they continue to strengthen it everywhere in the world. In California – just to give one example immigrants from Latin America are a key part of the rejuvenation of the labour movement.

The responsibility of trade unions is, to put it simply, inherent in their mandate. They have a major function to fight racism and discrimination at workplace, in the labour market, in the community and in society, in general. Indeed, unions exist to protect working people, and migrants are more in need of protection than most. Thus, unions all over the world are engaged in a range of activities, from political action and anti-racist campaigns to organizing migrants, giving them special training, integrat-

ing their issues in collective agreements, putting in place recruitment and promotion strategies in cooperation with the social partners, and extending specific assistance and services to migrant workers and their families.

To give a few examples of recent actions: Last year, in Spain, the UGT and Comisiones Obreras, denounced the emergency plan unveiled by the government for the repatriation of a thousand Moroccan immigrants who were living in the Canary Islands.

In South Korea, the Korean Trade Unions have run protest campaigns against the government's repressive policy of deporting undocumented immigrants. Instead, the unions called for a new work permit system.

A good example of large-scale political mobilization is the postcard campaign launched by the AFL-CIO in the United States. Addressed to members of the Congress and Senate, as well as President Bush, the cards call for a legal status, with equal rights, for all immigrant workers, together with the legalization of undocumented immigrants.

The unions that are furthest advanced in supporting migrant workers have understood the importance of providing them with vocational training and education services, while of course taking into account the linguistic and cultural specificities of the groups concerned. Britain's Trades Union Congress has produced a migration guide and also has an online trade union training course on the same topic. The Canadian Labor Congress, has produced an immigration toolkit that helps its mem-

bership to promote the adoption of progressive policies on immigration and refugees. The Spanish union confederations UGT and CCOO have each set up a network of specialized centres to deal with problems specific to migrants. These centres organize campaigns on regularization and family reunification, negotiate with the authorities about the issuing of residence or work permits, settle questions about social security access or employment contracts, organize training and follow up complaints of discrimination. In France, the labour confederation Force Ouvrière has provided a free phone number for victims of discrimination, as well as advice centres on legal and administrative matters, similar actions have been taken by the CFDT. The Belgian FGTB also offers a free legal service for immigrant workers.

Collective agreements are another concrete means of trade union action on this issue. The Canadian Labour Congress pioneered the inclusion of anti-racist provisions in collective agreements. A recent survey by the British TUC shows that black and Asian workers covered by collective agreements have an average hourly wage that is one-third higher than for those not covered.

In Italy, the social partners have set up innovative collective agreements which take migrant workers' concerns into account. For example Zanussi allows time for prayer during breaks, and after three years of service migrant workers are entitled to extra holiday, provided they agree to return.

In 1997, during the European year Against Racism, the Union

syndicale des travailleurs du Maghreb-arabe (USTMA) and the European Trade Union Confederation (ETUC) organised a joint conference to launch a trade union campaign to fight racism.

There are important opportunities in the international policy agenda. Trade unions have actively campaigned for the ratification, and effective implementation of, the UN Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families, as well as the two relevant ILO Conventions, no. 97 and 143. Indeed, the UN Convention reinforces rights included in the ILO Conventions, including the right to organize into trade unions and to bargain collectively.

For trade unions the UN Convention breaks new ground on several fronts. It represents a significant advance for the defense of the fundamental rights of workers – documented or undocumented, regular or irregular – as well as their families. Moreover, it covers all aspects and dimensions of the migration process, from country of origin to country of destination. Its entry into force on the 1st of July last year was, therefore, a cause of optimism in the trade union world.

This is good news. The bad news is not only the time it has taken to bring this about – since 1990, but also as earlier speakers have already said the majority of the 21 ratifying states are migrant sending countries. The level of commitment among receivers is depressingly low. It has not been ratified by major receiving countries, either in Europe or in North America, nor for that matter, the Gulf countries, Jordan, Israel, Japan or Aus-

tralia and others. The trade union movement is stepping up the campaign for wider ratification, along with the UN and its agencies (notably, the High Commissioner for Human Rights, the International Labour Organisation (ILO) and UNESCO), NGOs and migrant workers' organisations.

This situation made this year's innovative general discussion at the ILO Conference of Conventions dealing with migrant workers' rights particularly important. Here too, the decision to undertake this examination reflected the inadequacies of the application of existing ILO Conventions and their effectiveness in providing much needed protection.

But to carry out their responsibilities, trade unions need to be creative and to be ready to devote often scarce resources to this, one of so many competing priorities.

The fact that you have chosen to dedicate this meeting to migrant workers is one more example of what has to be a collective effort to tackle what is one of the most urgent challenges of this era of globalisation.

Whilst this refers to the issue of international migration across national borders. It is clear that there is a parallel with the debate on the enormous challenges posed by internal migration in some countries and most notably in China from rural areas to the cities. The issue of achieving more balanced growth, respecting the rights of migrant workers here and the need to develop institutions including trade unions that can represent them seems to be a key issue for the decade ahead. Throughout developing countries respect for workers

rights is virtually non-existent in export processing zones and in some senses China has become the development model with the growth of special zones along the Eastern seaboard. That has to change and workers right shave to be respected if social conflict is not to result.

In conclusion an international debate has to focus on the six points setting out the way forward on which there was tripartite agreement at the ILO Conference in June:

1. There must be recognition that cross border movement of workers in search of employment and security is likely to continue in the coming decades because of the failure of globalization to generate jobs and economic opportunities where most people live. The differences – economic, demographic, social and political - that drive migration have widened over the past several decades and the trend is likely to continue. That fact should not deter us from seeking fundamental changes in the global economy to spur growth, more equitable income distribution, and less economic instability and poverty in the world's lagging regions.
2. Migration is an integral part of growth and development processes - more significant at some times and in some countries than others. Nevertheless like many aspects of development there are both positive and negative impacts for the migrants themselves and for the countries of origin and destination. There is increasing global recognition of

- positive contributions of migration though remittance flows, transfer of investments, technology and critical skills. The challenge is how to deal with migration in such a way that the positive effects are maximized, making it a positive phenomenon for migrants, their families, countries of origin and of destination.
3. Although migrants and their families have by and large benefited from migration, the numbers of those who toil under abusive and exploitative employment conditions without effective access to legal protection are still large. There is an urgent need for efforts, at national and international levels, to ensure that the human and labour rights of migrants are respected, in conformity with international standards: from universally recognized core labour standards to specific instruments addressed to migrant workers. The application of these standards is the key to effective protection of migrants' rights.
 4. If international and national standards are to have a tangible impact on the conditions of most migrants they have to form the basis on which migration processes are shaped. Unregulated migration puts many migrants in positions of vulnerability and their status often effectively excludes them from social protection. The enforcement of labour and workplace standards which serves as an effective deterrent to irregular migration and employment by discouraging substandard exploitative conditions. Thus, the effective management of migration with a

rights-based approach is crucial to the effective protection of migrants' rights.

5. Such effective management must rest on a set of principles of good governance developed and implemented by the international community that will be acceptable to all and which can serve as the basis for cooperative multilateral action. Existing ILO Conventions defining the rights of migrant workers, in particular C96 and C143, provide many of the key principles, but a sound comprehensive framework should include additional elements such as core labour standards, other normative instruments aimed at the protection of the well-being of migrants (on health and safety, protection of wages, freedom of movement, etc) as well as measures to strengthen labour institutions, labour markets and social cohesion. To be effective a comprehensive framework must be accompanied by an appropriate follow-up mechanism to support actions by governments and social partners in the implementation of these principles. Migrant women are often subject to multiple forms of discrimination. Concerned department of governments and the social partners should review the national legislative framework in order for adequately provide protection and developing, if necessary, specific programmes in this regard.
6. The ILO has to continue follow upon this years Conference discussion to ensure that various means of action can be used to further strengthen and expand

assistance to governments, employers' and workers' organizations in translating the framework principles into policy and practice at national levels. A number of areas are priorities including:

- increasing opportunities for decent work for migrant workers;
- ratification and application of international standards through national legislation;
- planning or improving regular worker migration programmes;
- combating discrimination and xenophobia;
- addressing the gender dimension;
- promoting the social and economic integration of migrant workers and their families;
- support development and job creation in sending countries;
- addressing the problems that arise with brain drain;
- designing bilateral, regional and multilateral agreements;
- extending social security and other benefits to migrant workers and their families.

At the same time the OECD needs to develop its role in its economic analysis on the trends of migration.

These are all fine words but to bring about change international institutions need to reflect on a well-defined plan of action which engages all constituents – governments, workers' and employers' organizations. And at national level, a coherent policy should be designed, based on social dialogue and on the implementation of policies aimed at combating discrimination and xenophobia.

Ulkosuomalaiset mahdollisena työvoimapotentialina

Risto Laakkonen

Suomen nykyisestä työvoimasta poistuu eläkkeelle vuoteen 2012 mennessä noin 650 000 palkansaa- jaa. Poistumavirta työelämästä tulee ylittämään tulovirran muutama vuoden sisällä. Tämä ennakoii huomattavia kohtaanto-ongelmia työmarkkinoilla, ollen samalla todellinen haaste uudelleen- ja täydennyskoulutusjärjestelmien nopealle kehittämiselle ja niiden saat- tamiseksi osaksi työelämää. Samalla työsuhdeturvan ja työmarkki- noiden neuvottelumekanismien uudistaminen on ajankohtainen, koska pelkät kansallisen tason me- kanismit eivät maailmoitumisen nykyisessä kehitysvaiheessa enää riitä ja anna jokaiselle riittävää tur- vallisuu- tta. Yksi suurimmista kult- tuurillisista muutoksista on Suo- men asteittainen siirtyminen niiden maiden joukkoon, johon tul-

laan myös ansiotyöhön muualta. Suomi on matkalla nykyistä moni- kulttuurisempaan ja etnisesti moni- muotoisempaan tulevaisuuteen. Suomi on tänään sekä maahan- muutto- että maastamuuttomaa.

Suomen väestökehitys johtaa vääjäämättä työvoiman maahan- muuton kasvuun keskipitkällä ai- kavälillä. Tähän on syytä jo nyt varautua ja vahvistaa edellytyksi-ämme suoriutua hyvin uudessa ke- hitysvaiheessa. Maahanmuutto on tähän asti ollut painotukseltaan humanitaarista ja ulkosuomalais- ten paluumuuttoa. Suomi joutuu oleman kilpasilla työvoimasta ETA -alueella ja myös Pohjois-Ameri- kan ja Oseanian kanssa. Ulkosuo- maisilla olisi valmiina tarvittavia Suomi-siteitä. Ilman kovia ja suun- nitelmallisia ponnistuksia ei tätä kuitenkaan kyetä hyödyntämään.

Ulkosuomalaiset ja Suomen työmarkkinakehitys

Ulkosuomalaisten keskuudessa on runsaasti potentiaalia, mikä Suomen kannattaa ottaa huomi- oon kehitettäessä toimenpiteitä työvoiman maahanmuuton edistä- miseksi. Ulkosuomalaisilla on vaihtelevat siteet Suomeen, joita voidaan kohdennetuilla toimenpi-

teillä vahvistaa. Maastamuuttajien koostumus on muuttunut 1960– 1970-lukujen suurten muuttoaalto- jen jälkeen. Henkilöiden vapaan liikkuvuuden laajentuminen vuon- na 1954 solmituista Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista 1990- luvulla on lisännyt ulkomaille opise- kelemaan ja työhön lähtevien korkeammin koulutettujen osuutta. Li- säksi ansiotyöhön ulkomaille läh- teneet sijoittuivat aluksi pääsään- töisesti teollisuuteen ja siellä vai- hetöihin. Tuotantomenetelmien muuttuminen ja uuden teknolo- gian hyödyntäminen teollisuudes- sa on vähentänyt vähemmän kou- lutusta ja ammattitaitoa edellyttä- vien työtehtävien osuutta teolli- suudessa. Tämä on myös heijastu- nut työvoiman maastamuuttoon, jossa toimihenkilöammattien edel- lyttämisen koulutuksen saneiden osuus on tuntuvasti kasvanut. Maastamuuttajat ovat myös aikai- sempaa kielitaitoisempia. Seuraa- vassa aallossa Suomesta rekrytoi- tiin aktiivisesti henkilökuntaa kun- ta- ja maakäräjäsektorille, mikä on uudelleen käynnistynyt Ruotsis- sa, Norjassa ja Tanskassa.

Osa ulkomaille muuttavista pa- laa aina takaisin Suomeen. Suo- meen muuttaneista ulkomaan kan- salaisista suurin osa on suomalai- sen kanssa avioituneita tai ulko-

Kirjoittaja oli kesäkuuhun 2004 asti Euroopan neuvoston siirtolai- suusasiain johtokomitean pu- heenjohtaja. Neuvotteleva virka- mies Risto Laakkonen jäi eläk- keelle työministeriöstä lokakuusta alkaen. Hän aloittaa toimintansa International Centre for Migration Development (ICMPD) -järjestön edustajana ja kirjeenvaihtajana Suomessa.

maan kansalaisina Suomeen palavia ulkosuomalaisia. Suomella on mahdollisuus sekä edistää ulkosuomalaisten paluumuuttoa että pienentää ns. pakkomuuttoon johtavien syitä ja työntekijöitä Suomen puolella. Yksi näistä on vasta valmistuneiden pitäminen pätkätöissä ja päättyvissä projekteissa.

Maastamuuton dynamiikassa on ratkaiseva merkitys jo ulkomailta olevilla suomalaisilla ja heidän kotimaa- ja sukulaisyhteyksillään. Tätä sidettä ja sosiaalista verkostoa Suomesta työvoimaa rekrytoivat yritykset ja maat käyttävät ehkä kaikkein vaikuttavimpana välineenä. Sinne missä on ennestään läheisiä, tuttavita, sukulaisia tai muita siteitä, maastamuuttokynnys madaltuu.

Terveydenhoitoala on esimerkiksi työalasta, jolla työssä tulee edellyttää suomen/ruotsinkielen taitoa potilaan ja asiakkaiden kohtaamisessa. Tämä rajoittaa ulkomaisen työvoiman maahanmuuttoa alle. Edellytyksiä voidaan vahvistaa luomalla potentiaalisiiin lähtömäihin suomen kielen ja kulttuurin koulutusmahdollisuuksia.

Ulkosuomalaiset maailmalla

Ulkosuomalaisten kokonaismäärä on noin 1,3 miljoonaa. Tällöin laskennallisena lähtökohtana pidetään sitä, että molemmat vanhemmista tai toinen heistä on syntynyt Suomessa ja ne jotka ilmoittavat olevansa ulkosuomalaisia. Lukuun sisältyy 250 000 Suomen kansalaista ja ensimmäisen sekä toisen polven 600 000 ulkosuomalaista. Huomattava osa ulkosuomalaisista on avioitunut uuden kotimaansa kansalaisen kanssa tai kolmannen maan kansalaisuuden omaavan

kanssa. Tämä kasvattaa oleellisesti niiden määrää maailmalla, joilla on sosiaalinen side Suomeen ja suomalaisuuteen.

Eniten ulkosuomalaisia asuu USA:ssa, toiseksi eniten Ruotsissa ja kolmanneksi eniten Kanadassa. Neljäntenä tulee entisen Neuvostoliiton alue, jossa asuu arviolta edelleen noin 80 000 inkeriläistä ja muuta, joilla on vanhempiensa tai esivanhempiensa kautta side Suomeen. Arviolta kolmannes kaikista 1960–1990-luvuilla maasta muuttaneista on palannut Suomeen. Suomessa on paluumuuton esteitä, joita tutkittiin aikaisemmin aktiivisesti. Näistä suurimpia olivat ennen Suomen ETA-jäsenyyttä kansalaisuusrajotukset, joilla mm. estettiin ulkomaan kansalaisen tai ulkomailta valmistuneen suomalaisenkin kelpoisuus julkisiin virkoihin. Kansalaisuusrajotukset koskivat myös oikeutta asunto-osakkeen omistukseen. Kielikysymys on myös paluumuuton este kahdenkulttuurin perheissä.

Maastamuuton tarkastelussa mielenkiintoinen ajanjakso on 1991–2001, jolloin Suomesta tuli sekä Euroopan talousalueen että Euroopan unionin jäsen. Suomesta muutti ajanjaksona 106 760 henkilöä, joista 87 772 Euroopan maihin. Muuttajiin sisältyvät myös ulkomaan kansalaiset, joskin maahanmuuttaneet erityisesti muista pohjoismaista ja Länsi-Euroopasta ovat pääosin suomaistaustaisia kansalaisuudestaan riippumatta. Ruotsi oli ykköstilalla, jonne muutti ajanjaksona 35 817 ja Ruotsista Suomeen 37 186 henkilöä. Ruotsin ja Suomen välistä muuttoliikettä ja siihen vaikuttavia tekijöitä tulee seurata tarkoin, koska Ruotsi py-

syy jatkossakin suurimpana maastamuuton kohdemaana. Toisella tilalla oli Norja, jonne muutti Suomesta 8 765 ja Norjasta Suomeen 5 623 henkilöä. Pohjoismaista Norja on norjansuomalaisten alhaisesta lukumäärästä huolimatta tärkeä määrämaa, sillä Norjan työvoimapula pahenee koko ajan ja Norja on jo lähtenyt aktiiviseen työvoiman hankintaan Suomesta. Pitkät perinteet omaava suomalaisten kausityöskentely Pohjois-Norjassa tulee jatkumaan. Tanskan ja Suomen välinen muuttoliike tulee myös huomioida, vaikka sillä ei ole ainkaan toistaiseksi huomattavia perinteitä. Tanskaan muutti Suomesta 3 940 ja Tanskasta Suomeen 3 410 henkilöä.

Seuraavalla sijalla oli ajanjaksolla 1991–2001 Saksa, jonne muutti Suomesta 7 267 ja Saksasta Suomeen 5 417 henkilöä. Kolmannella sijalla Pohjoismaiden ulkopuolisista Euroopan maista oli Britannia, jonne muutti Suomesta 6 350 ja sieltä Suomeen 4 500 henkilöä. Yhdysvaltoihin muutti 7 396 ja sieltä Suomeen 5 204 henkilöä. Kanadaan muutti 1 321 ja päinvastaiseen suuntaan 1 262 henkilöä. Ulkosuomalaisuuden kannalta kannattaa vielä mainita aikaisemmin huomattava maastamuuton kohde Oseania, jonne muutti 1 345 ja sieltä Suomeen 1 298 henkilöä. Lähi-alueella maastamuutto on ollut tähän saakka vähäistä. Entiseen Neuvostoliittoon muutti 167 ja Vieroon 2 994 Suomesta.

Maastamuuttopäätöksiin vaikuttaminen

Suomalaisilla on oikeus muuttaa maasta ja myös palata takaisin.

Tämä on yksi kansalaisten perusoikeuksista demokraattisessa maassa. Maastamuuttoa ei tule estää, sillä se on osa kansainvälistä liikkuvuutta ja vuorovaikutusta, jossa Suomi on mukana. Osa suomalaisista maastamuuttajista lähtee aikaisempien tutkimusten perusteella ja useiden esimerkkien perusteella kuitenkin elämäntilanteestaan ja sosiaalisista olosuhteista johtuvista syistä, joihin yhteiskunnallispoliittisten toimenpiteiden avulla voitaisiin vaikuttaa. Yksi näistä on epävarmuus työsuhteen jatkumisesta erityisesti ns. pätkätöissä, mikä myös vaikeuttaa tai estää asuntoluototuksen järjestämistä ja opintolainojen takaisinmaksamista. Esimerkkinä voidaan pitää vastavalmistuneita sairaanhoitajia, jotka eivät saa vakituista työpaikkaa, vaan joutuvat tyytymään epävarmoihin pätkätyösuhteisiin, vaikka kyse on alan pysyvistä työtehtävistä. Suomi on sijoittanut huomattavasti maastamuuttajiin kasvatus- ja koulutusinvestointien muodossa, jolloin maastamuuttoon vaikuttaminen on luonnollinen toimenpide aikakin silloin, kun Suomi pyrkii hankkimaan lähteneiden tilalle työvoimaa ulkomailta. Terveys- ja sairaanhoitoala on esimerkki työalasta, jossa ei voi suoriutua työtehtävistä ja asiakkaiden palvelemisesta, ellei hallitse suomen tai ruotsin kieltä. Suomen yhteiskunnan etujen mukaista olisi yrittää korjata nopeilla toimenpiteillä epävarmaan asemaan valmistuttuaan joutuvien asemaa. Tämä olisi huomattavasti helpompaa ja halvempaa kuin pyrkiä myöhemmin houkuttelemaan heitä takaisin paluumuuttokampanjoilla ja muilla toimenpiteillä.

Paluumuuttoa edistäviä toimenpiteitä

Suomen työelämä on muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta suomen/ruotsinkielinen toimintaympäristönä. Englannin kieli kasvatetaan kansainvälistymisen myötä hitaasti merkitystään työyhteisökieleksi. Näistä syistä johtuen ulkosuomalaiset ja heistä erityisesti englanninkieliset muodostavat elinkeino- ja työelämälle voimavarana. Lisäksi huomattava osa ulkosuomalaista muodostaa kahden kulttuurin perheen, jossa toinen puolisoista edustaa joko nykyisen kotimaan tai kolmannen maan kulttuuria.

Kaksois- ja monikansalaisuuden hyväksyminen Suomessa vahvistaa ulkosuomalaisten siteitä Suomeen. Tämä madaltaa nykyisiä olemassa olevia paluumuuttokynnnyksiä tuntuvasti.

Ulkosuomalaisten motivaatio kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan on paluumuuttoa suunnittelemissa valmiina. Ulkosuomalaisten muodostaman potentiaalin hyödyntäminen edellyttää useiden eri toimenpiteiden yhteensovittamista ja eri viranomaisten välistä yhteistyötä. Tämän yhteistyön piirissä tulee olla ainakin ulkoasianministeriö, työministeriö, opetusministeriö, ympäristöministeriö ja Suomen kuntaliitto.

Toimenpiteitä

1. Mikäli paluumuuttajien muodostamaa potentiaalia halutaan tämän vuosikymmenen toisella puoliskolla suuremmassa mittakaavassa hyödyntää, toimenpiteet tulisi käynnistää 2004–2005 aikana.

Risto Laakkonen ja vuoden 2003 ulkosuomalainen, Kaija Saariaho.

2. Paluumuuton edistäminen työvoimapolitiittisiin perustein edellyttää yhteyksien ylläpitoa ja kehittämistä ulkosuomalaisyhteisöihin kohdemaissa. Suomessa työvoiman ja ulkosuomalaisten maahanmuuton suunnittelu ja organisoiminen edellyttävät työviranomaisten, ulkomaanedustustojen, kunta- ja asunto- sekä kouluviranomaisten yhteistyötä jo suunnitteluvaiheessa. Potentiaalisten paluumuuttajaperheiden lapsilla on useissa tapauksissa olemattomat taidot suomenkielessä. Tämä edellyttää, että vastaanottavien kuntien kouluihin suunnitellaan vaadittava tukiopeutus ja varaudutaan ainakin ruotsin- ja englanninkielisten luokkien perustamiseen. Erityistoimenpiteitä edellyttää kunnalta paluumuuttajaperheiden lasten päiväkotipaikkojen järjestäminen ja asutuskysymys.
3. Ensimmäisenä toimenpiteenä tulee määrittää ne maat, joissa Suomen viranomaiset käynnis-

tävät ulkosuomalaisjärjestöjen kanssa toimenpiteitä. Tällöin Ruotsi on yksi varsin luonnollinen kohde. Lisäksi Ruotsi hankkii tälläkin hetkellä aktiivisesti Suomesta työvoimaa erityisesti sairaanhoitoalalle. Suomen puolella Suomi-seura ry on Suomen valtion tukema ulkosuomalaisten ja Suomen välinen yhteistyöjärjestö, jonka kanssa on mahdollista käynnistää toimenpiteitä ja käyttää seuraa tässä asiantuntijana. Pohjois-Amerikassa erityisesti toisen ja kolmannen polven nuorten ja lasten keskuudessa on paljon niitä, jotka haluavat käydä tutustumassa vanhempiensa syntymämaahan ja sen kulttuuriin. Tämä juurien etsimisen tarve ilmenee myös monella muulla tavalla, kuten ulkosuomalaisten järjestämiin tilaisuuksiin osallistumisena, sukulointi- ja kulttuurimatkoina Suomeen. Saksa, Iso-Britannia ja Norja ovat läntisen Euroopan maissa harkittavia kohdemaita.

Suomen ja kaikkien kohdemaiden välisten suhteiden alueilla toimivien ystävyysseurojen muodostama verkosto tulisi kytkeä mukaan kampanjoihin ja tiedonvälitykseen jo suunnittelu- vaiheissa.

4. Entisen Neuvostoliiton alueen ulkosuomalaiset ovat olleet muista kuin työvoimapolitiittisista syistä paluumuuttopolitiikan kohteena 1990-luvun alusta lähtien. Paluumuuttoon oikeutettuja tulee voida tarkastella myös työvoimakysymyksen näkökulmasta ja kehittää työelämän valmiuksia paluumuuttomahdollisuutta odottaville. Niille, joilla on

mahdollisuus saada heti työpaikka Suomesta, Suomen viranomaisten tulisi räätälöidä paluumuuttosuunnitelma. Yhteistyön jatkaminen ja tehostaminen alueen suomalaisten järjestöjen ja tarvittaessa Venäjän/Viron viranomaisten kanssa on välttämätöntä. Hyvä jo käynnissä oleva esimerkki on Pietarissa toimiva inkeriläisten työnvälitys- ja neuvontapiste.

5. Suomen ulkomaanedustustojen ja ulkosuomalaisten tiedotusvälineiden (lehdet, radio, tv, internet) välityksellä voidaan jakaa tietoa Suomen yhteiskunnan kehittämisestä ja tulevasta työvoimatarpeesta. Tällä luotaisiin edellytykset jatkotoimenpiteille, jotka ovat luonteeltaan aktiivisia. Aikaisemmat kokemukset osoittavat myös, että jaettavan informaation tulee olla totuudellista. Paluumuuttoon pettyneet ovat huono signaali paluumuuttoa ulkomailla harkitseville. Lisäksi paluumuuttajien vastaanottoon ja kohteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota.
6. Suomen valtion tukemien Suomi-koulujen yhteyteen on mahdollista kehittää paluumuuttoa suunnitteleville ulkosuomalaisille ja muille Suomen työelämästä ja yhteiskunnasta kiinnostuneille suomen kielen ja kulttuurin opetusta useissa maissa. Tämä edellyttää lisärahoitusta, jonka kustannusten jaosta on Suomen päässä sovittava eri osapuolten kesken.
7. Ulkosuomalaisten vuosi- ja muiden suurempien tapahtumien yhteyteen voidaan suunnitella messu- ja työtöri -muotoisia tapahtumia, joissa suomalaiset

työnantajat voivat esitellä toimintaansa ja tavata ulkosuomalaisten edustajia. Suomi-seuran vuosittain Suomessa järjestettävien ulkosuomalaistapahtumien yhteyteen voidaan järjestää kohtuullisilla kustannuksilla työelämää esitteleviä messu- ja työtöritapahtumia vuosittain. Valtiovallan tulisi harkita mahdollisuutta ostaa Suomi-seuralta palveluja, joilla luodaan yhteistyöverkosto, jossa ulkosuomalaisia edustavat ulkosuomalaisten yhdistykset/seurat ja niiden nimeämät yhteishenkilöt. Yhteysverkon ylläpidosta vastaisi Suomi-seura ry. Suomen valtiovalta on jo tunnustanut Suomi-seura ry:n Suomen ja ulkosuomalaisten väliseksi viralliseksi yhteystahoksi. Seuran hallituksessa on ulkoasiainministeriölle, työministeriölle ja opetusministeriölle varattu seuran sääntöjen nojalla paikka.

8. Suomen tulisi aktiivisesti houkuttaa ja hankkia ulkosuomalaisnuoria opiskelemaan Suomeen. Lisäksi ulkosuomalaisille ja erityisesti ulkosuomalaisnuorille voitaisiin kehittää oma työharjoittelu- ja oppisopimuskoulutusmahdollisuus nykyisen järjestelmän oheen. Tulisi selvittää mahdollisuudet perustaa tämän yhteyteen ulkosuomalaisnuorille tarkoitettu stipendirahasto. Tämän rahaston hoito ja hallinnointi voitaisiin osoittaa Suomi-seura ry:lle.
9. Valtiovalta kehittää yhteistyössä elinkeinoelämän ja työmarkkinaosapuolten kanssa ulkosuomalaisnuorille tarkoitettua kesätyöpaikka- ja työharjoitteluvälitystä.

Reasons for internal migration in Estonia 1989–2000¹

Mare Ainsaar

Introduction

This study analyses internal migration trends within the framework of human migration as an outcome of interaction between environment, individual needs and subjective decision-making process. The dissertation provides overview about theoretical approaches and empirical migration analyses on three levels: macro, aggregated individual and individual level and includes four chapters. The first chapter gives an overview of general trends of urbanisation in the developed world and reasons of growth and decline of urban population. Chapter 1 comes to the conclusion that, although the settlement of population has been seen often as outcome of production forces, this

may no longer be the case. The second chapter groups reasons of migration and analyses the influence of migration factors on aggregated individual level. Two different approaches – well-being approach and theory of needs are used to elaborate classification of migration components. The third chapter develops a behavioural model of migration decision-making and the fourth chapter analyses the freedom to move on regional level. The unifying element of different chapters of the book is the empirical time-space scope of migration processes in Estonia in 1990s. The aim of this review is to give some short hint to the topics covered in the book.

Migration and well-being

Because of multidimensional links of human migration with individual needs of people, regional development and compatibility of economy, migration influences regional as well as individual well-being. If voluntary migration is a movement towards higher personal well-being, the role of migration can be seen as voting with the feet and it has an equalising effect on regional supply-demand mismatches.

Migration can be a source of increasing personal well-being as well as a source of inequality due to its selective openness to various groups. Beside of being a tool of access for resources in society, freedom for migration itself is a resource. The book argues that the lack of freedom to move can be labelled as “mobility poverty”. Voluntary migration requires always at least some degree of freedom of movement. Freedom is considered to be an ability to decide, to choose; at the same time it can be the absence of necessities, coercion or constraints. Often distinction between negative (from) and positive (ability to) freedoms is made. The both types of freedom are appropriate in migration studies. Independently from negative freedom not to move, exists also positive freedom to move. Reasons causing migration restrictions are marked in migration studies as barriers. Migration barriers are additional sources of inequality, as people will have different access to resources in society, moreover, all reasons affecting migration can become also barriers of movement.

Chapter 2 in the book studies factors affecting individual migra-

Mare Ainsaar, PhD, Research fellow, Tartu University at Department of Sociology and Social Policy, Tartu, Estonia. Article is based on Mare Ainsaar Academic Dissertation "Reasons for move: a study on trends and reasons of internal migration with particular interest in Estonia 1989–2000", University of Turku, Finland, 2004.

tion more profoundly. For example it revealed that possession of economic capital supported mobility in Estonia between 1989–2000 – wealthier people were more mobile. The wealthiest persons mostly moved because of housing-related reasons. However, the hypothesis that economic desert was a large barrier to migration was not confirmed. Standardised out-migration models did not indicate clear evidence of economic barriers to migration on regional level. In the case of some other migration factors the results were quite controversial. For example social capital had dual impact on migration. Children complicated the change of residence, but having a partner made it easier.

General trends of settlement development in Estonia

Most of the history of population settlement development draws a picture of population concentration and growth of towns. A remarkable phenomenon in the 20th century settlement history was the outflow of people from towns. Although in different countries the deconcentration processes emerged at different times, most developed countries have passed this stage during some period of their development.

The urban-rural development in Estonia in the 20th century can be divided into two periods: urbanisation up to 1983 and outflow of people from bigger towns from 1983-2000. Continuous outflow of people from towns into the rural areas had persisted in spite of eco-

nomie, political and demographic changes since 1983. Also population census data from 1989-2000 showed clear depopulation of bigger towns and an inflow of people into the nearest rural hinterland of the towns. Satellite towns and closer hinterland of bigger centres were the most popular settlement types among internal migrants. The whole positive immigration area reached the distance of up to 60–70 km from the towns. The main age groups supporting outflow from towns were people from the age 25 and up, who mostly moved to the closer hinterland of bigger towns, and people from the age 30 and up, who moved to more distant areas.

Reasons for population outflow from towns

Analyses of the migration literature point to the dominance of life-style-related preferences and housing factors among the reasons used to explain the migration turnaround. However, different authors use varying methods and sometimes conclusions about reasons are based more on assessments than on empirical evidences. The first and second chapters of this book present a more thorough analysis of migration before and after turnaround in Estonia, following the same methodology.

The country study revealed that the main forces behind the migration reverse were non-economic reasons. Most remarkable change in the reasons of migration during migration transition was the increase of housing-related migration. Economic reasons pre-

served their third position after groups of family and housing reasons. In order to analyse the mechanism of deconcentration, it could be fruitful to pay attention to the fact that the migration turnaround usually begins from the bigger towns. This might indicate that those towns possess some characteristics that promote deconcentration. Simultaneously, the hinterland of those towns experience often the highest growth rate because of migration. The analysis of the reasons of internal migration in Estonia in the 1990s gave the following results: even though the overall employment-related migration decreased, the employment-related migration among in-migrants into the capital increased. At the same time the percentage of those, who left because of housing-related reasons, was doubled among the out-migrants from the capital. The population of the capital increased primarily because of study migration and, to a lesser extent, employment-related migration and capital lost people because of housing reasons.

Theory of migration

Different chapters of the book employ a variety of approaches to migration. Distinction into two broad categories can be made: macro level and individual level explanations. As a result of simultaneous factors on the macro level, the total migration flows are results of a demographic and migration potential of different population subgroups, regional differences in well-being, alternatives to migration and, finally, freedom to move. Population preferences, migration alternatives

and perceived well-being differences determine the place utility.

Population potential of different social groups. General migration trends are shaped by different groups of population and their demographic potential determines the dominance of preferences among total flow of migrants. Different population groups have different needs and therefore also different preferences. For example results from Estonia showed that different age groups of migrants emphasised different factors of well-being, important in their lives. It was also assumed that migrants take into account several aspects of well-being in migration process. Empirical analyses suggested that the character of those aspects tends to vary depending on the triggering reason of migration.

Regional differences in well-being (place utility). Cumulative amount of individual well-being possibilities within a region makes some areas more and others less attractive. Most theories of regional dislocation emphasise the concept of production space (economic space model, spatial growth model, endogenous growth theory). Geography of production is important as long, and to such extent, as human settlement is influenced by the means of production. The role and influence of different sources of well-being vary in time and, therefore, the attributes of a successful region change as well. For example, ties between economic activities and settlement differ in an era with developed communication technology compared to an agrarian. Human needs and preferences shape the place utilities, and the characteristic features of a suc-

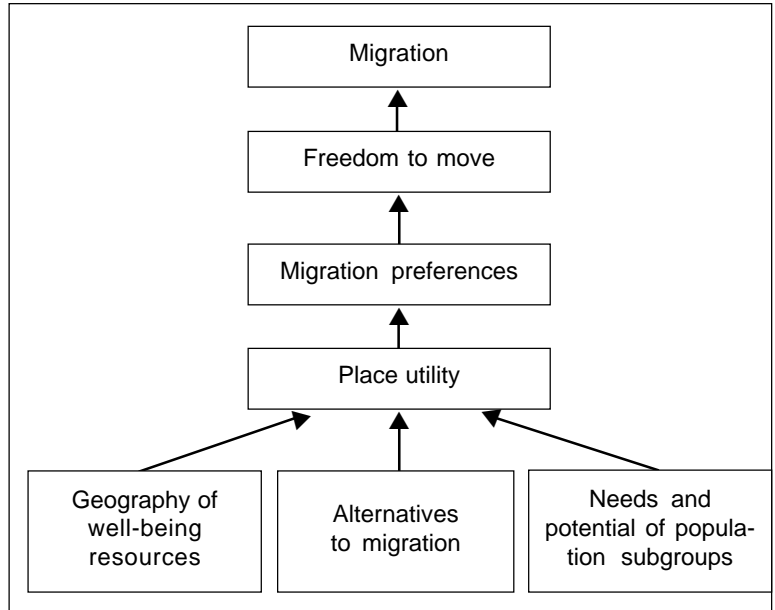

Figure 1. Macro level migration levels

cessful region can change over the course of time. The most important factors from the viewpoint of migration magnitude are the place utility disparities produced by regional well-being differences. A hypothesis was posed that the primary reason of migration could be the factor, which is the most deficient among regionally differentiated well-being factors. For example, housing reasons would prevail in a society, where there is a high wish to change the living conditions and at the same time major differences exist in the regional housing markets, which allows fulfilling those needs.

Access to alternatives to migration. Migration is only one possible outcome of subjective regional place utility differences. Other alternatives for migration can be commuting or local adaptation strategies. General economic development is often associated with

improvement of transportation and communication, which in turn increases individual options. In order to benefit from those alternatives, people should have some access to them. For example, commuting leads to greater freedom in choosing the place of residence and the place of employment. Accordingly, people will have greater ability to fulfil their individual well-being preferences. Still, migration or commuting, would require some extra resources, compared to a settled lifestyle. Availability of those resources and lack of barriers can be called freedom to move.

Behavioural approach

Unlike macro level approaches, the behavioural approach in migration research strives to explain individual or household migration by analysing different stages in migration decision process. The third chap-

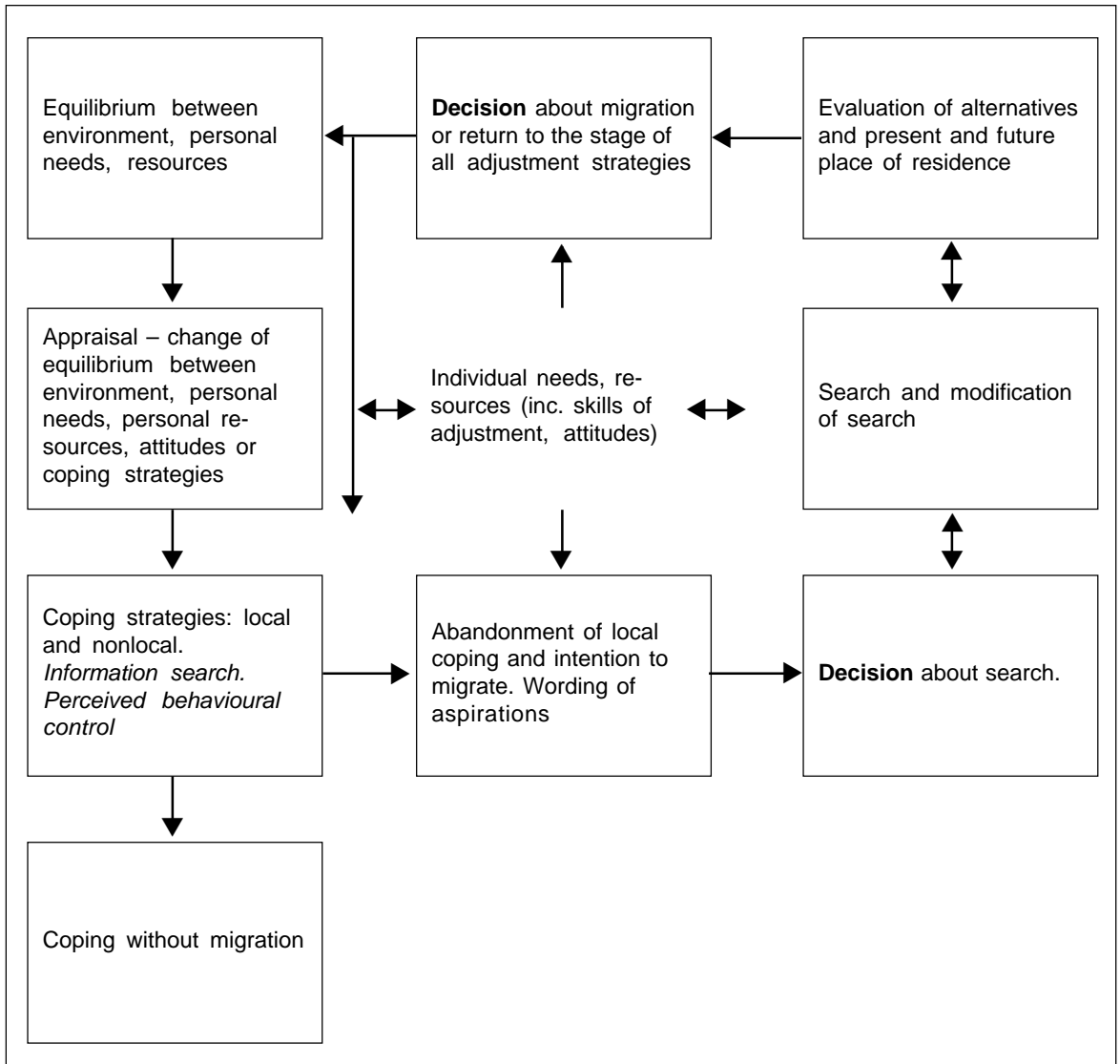

Figure 2. Behavioural migration model (Source: Ainsaar 2004)

ter of the book constructs a theoretical model for migration behaviour on individual level (Figure 2). The theory is based on the assumption that migration behaviour originates from individual needs, and migration is only one adjustment option among several coping strategies to improve wellbeing.

Settled people live in a situation of equilibrium between perceived environmental differences, personal needs and personal resources for adjustment. Change in any of these components can lead to a change of equilibrium and to the appraisal situation. Several relocation theorists have pointed out the

importance of the stress as a trigger of the process. However, in the qualitative survey many respondents claimed that despite discomfort they did not feel any stress. At the same time, there were cases where the presence of stress was a reason of migration. After comparing his/her needs, available re-

sources for adjustment and the present situation, a person perceives some ill-being or possible higher well-being in other area. Migration could be one option among adjustment strategies. Yet, there are several reasons, why migration is not always the option that is actually chosen.

Interviews with migrants showed that triggering factors of migration appeared individually, as well as in combination with many other reasons. Similarly, there could be one or many reasons of relocation. Some reasons originated from past, but some were constructions of future life histories of people. Even though the need for change usually emerged before the opportunity of relocation, there were some reversed cases where the stimulus (opportunity) emerged before the appraisal of internal needs. This could be interpreted, as a change of equilibrium caused by perceived opportunities elsewhere. Two principally different relocation strategies were found:

- 1) Pull migration, or migration mainly towards higher well-being without a preceding feeling of serious ill-being.
- 2) Push or ill-being migration, where relocation took place mainly because of poor conditions in the current place of residence.

Interviews indicated that people tend to set up some preliminary non-commensurable conditions that must be met in a successful migration process. Often one criterion included some economic limitation on resources, and the second criterion was related to the triggering reason of migration. The survey revealed that the principal decision on migration was made after collection of information on market situation and other options. In order to decrease the information processing effort, people did not evaluate all available options, but often excluded many potential destinations already at the initial stage of selection. People's strategies of search for a new place of residence depended on their resources (time, money, information, actual needs, assessment of own potentials). In the assessment of different possibilities some values could be exchanged for other, more important values. Both, non-compensatory rules and conjunctive rules were used.

There have been long discussions on the rationality of behaviour of human beings. Interviews with migrants indicated that people's behaviour carried several rational elements that were used to decrease costs in terms of time and resources. Although most of the arguments for the change of the place of residence were rational, there were some references to emotion-based decisions. The general rational approach was also somewhat supported by the results of the Migrant Survey, which revealed that, irrespective of directions or factors of migration, all respondents were more satisfied after the movement than before.

Notes

- 1 PhD thesis defended at Turku University in 2004 at the Department of Social Policy.

References

- Ainsaar, M. (2004) Reasons for move: A study on trends and reasons of internal migration with particular interest in Estonia 1989–2000. *Annales Universitatis Turkuensis, Ser B 274, Humaniora*, Turku University, p 222.

Seinäjoen kaupunginjohtaja Mikko Pukkinen vieraili 10.11. tutustumassa Siirtolaisuusinstituuttiin. Hän on ehdolla Turun kaupunginjohtajaksi.

Seniorimuutto maaseudulle

Johanna Mattila

Tiivistelmä

Pro Gradu -työssäni tutkin kaupungista maaseudulle muuttaneita eläkeläisiä. Pohdin seniorimuuttoa maaseudulle kirjallisuuden avulla ja analysoimalla esimerkinomaisen kvalitatiivisen aineiston, joka käsitti 12 maalle muuttaneen seniorin teemahaastattelut. Haastateltavat olivat kotoisin Etelä-Pohjanmaalta ja Pirkanmaalta. Eläkeläisten maallemuutto voi olla oire iäkkäiden muuttoliikkeen yleisestä vilkastumisesta vahvistuneen senioriteetin seurauksena. Maallemuuttoa edistää sotien jälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sekä suuren murroksen sukupolvien avainkokemus: maaseudulta kaupunkiin muutto. Kaikki Allardtin määrittelemät hyvinvoinnin ulottuvuudet (having, loving, being) voidaan löytää maalle muuttaneiden seniorien muuttomotiiveista. Hyvinvointiin perustuva tulkinta muuttoliikkeestä pätee seniorimuutossa maaseudulle. Empiirinen aineisto toi esille myös sen, että seniorimuutto maaseudulle on heterogeeninen ilmiö, mutta kuitenkin paluu-

Johanna Mattila, hallintotieteiden maisteri. Artikkelin perustuu kirjoittajan Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden laitokselle tekemään pro graduun (2004).

muutolla on siinä tärkeä merkitys. Myös ei-paluumuuttajille muuttokohde on ollut ennestään tuttu.

Johdanto

Hyvin usein erilaisissa yhteyksissä esitetään, että lähivuosina monet suuriin ikäluokkiin kuuluvat muuttavat maaseudulle eläkkeelle päästyään. Tästä aiheesta on Suomessa ilmestynyt kaksi tutkimusta, Pekka Hunnakon ja Jarmo Palmin (2002) tutkimus ”Suurten ikäluokkien eläkeläisten maallemuuttopotentiaali” sekä Leinamon (2003) tutkimus ”Maaseudun kutsu”, jossa tarkasteltiin maaseudun asukkaiden suhtautumista maalle muuttaviin eläkeläisiin. Itse olen tehnyt kandidaattitutkielman ja pro gradu -työn aiheesta. Kandidaattitutkielmassani tutkin, miksi seniori haluaa muuttaa maaseudulla sijaitsevaan senioritaloon (Töysän senioritalo -hanke). Pro gradu -työssäni ”Seniorimuutto maaseudulle” tarkastelin yleisemmin eläkeläisten muuttamista kaupungista maaseudulle.

Työssäni tutkimuskohteena oli yleensä maalle muuttaneet eläkeläiset ja käytin senioria synonyymina eläkeläiselle. Pyrin kokonaisvaltaiseen tarkasteluun, joten tutkimuskysymys oli laaja: ”Mitä seniorimuutto maaseudulle on?” Aluksi selvitin kirjallisuuden avulla eläkeläisten maallemuuttoon liit-

tyviä yhteiskunnallisia tekijöitä sekä yleisesti iäkkäiden muuttamista. Sen jälkeen analysoin esimerkinomaisen kvalitatiivisen aineiston, joka käsitti 12 maalle muuttaneen seniorin teemahaastattelut. Haastateltavat olivat kotoisin Etelä-Pohjanmaalta ja Pirkanmaalta. Teoreettinen lähtökohta työlle oli hyvinvointiin perustuva tulkinta muuttoliikkeestä eli esioletuksena oli, että seniori on ollut suhteellisesti kurjistunut kaupungissa ja pyrkii maallemuutolla parantamaan hyvinvointiaan.

Yhteiskunnallinen konteksti

Suomessa tapahtui 1900-luvulla laajakantoisia seurauksia aiheuttanut nopea siirtyminen maatalousyhteiskunnasta teollisuusyhteiskunnaksi. Anssi Paasin (1984, 105) mukaan alueellisen erilaistumisen prosessi, väestön keskittyminen ja kasautuminen liittyvät elimellisesti teollistumisprosessiin. Muutos aiheutti massiivisia muuttovirtoja kaupunkiin ja Ruotsiin. Muuttajat kuuluivat enimmäkseen sodan jälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sekä suuren murroksen sukupolviin. Nämä sukupolvet ovat nyt mahdollisia maalle muuttavia eläkeläisiä. Sukupolvien nuoruuden avainkokemus on maaseu-

dulta kaupunkiin muutto, varsinkin suuren murroksen ihmisillä. Vaikka muuttajilla oli varmasti omaehtoistakin muuttamishalua, olisivat monet halunneet asua maaseudulla, jos se olisi ollut mahdollista. Eläkkeelle jääminen mahdollistaa joillekin paluun asuinympäristöön, jota pidetään itselle kaikkein sopivimpana.

Vanhempien suomalaisten kokemukset lapsuudesta maalla ja sieltä ehkä vastentahtoisesti poismuuttaminen voivat lisätä maallemuuttopotentiaalia. Maallemuuttoa voi myös edistää suomalaisten siirtyminen varhain eläkkeelle. Varhainen siirtyminen eläkkeelle aiheuttaa sen, että monet eläkeläiset ovat hyväkuntoisia, joten maallemuuton kaltainen elämänmuutos on heille vielä mahdollinen. Yksi suomalaiskansallinen piirre, joka edistää maallemuuttoa, on kesämökkien suuri määrä. Monet saattavat viettää kakkosasunnoksi muutetulla kesämökillä yhä enemmän aikaa eläkkeelle pääsyn jälkeen. Pro gradussani en ollut kiinnostunut mökkeilijöistä, vaan pysyvästi maalle muuttaneista seniorista. Vapaa-ajanasunto on kuitenkin yksi väylä pysyvään asumiseen maaseudulla.

Maaseutukunnat toivovat uusia asukkaita, mutta haluavatko he uusia iäkkäitä kuntalaisia? Leinamon (2003, 11, 64, 66–67) tutkimuksen mukaan suhtautuminen eläkeläisiin uusina asukkaina on paikallistasolla lähtökohdiltaan melko myönteistä. Muuttoliikkeen katsotaan lisäävän ennen kaikkea kunnan verotuloja, mutta uskotaan myös paikkakunnan palvelutarjonnan lisääntyvän, yhdistystoiminnan vilkastuvan ja kunnan kehittämisen saavan uutta vauhtia. Epä-

lyksiä aiheuttaa eläkeläismuuttajien asumisen järjestyminen ja uusien asukkaiden sopeutuminen paikkakunnalle. Epävarmuutta aiheuttaa myös muuttajien vanheneminen ja tästä aiheutuvat kustannukset. Mutta seniori itsekkin varmasti miettii ikääntymistä ja mahdollisuuksia saada palveluja. Hän ei ehkä haluakaan muuttaa kuntaan, jonka tulevaisuus näyttää huonolta. Lisäksi yhtä kuntaa kohti ei vammaankaan tule monta muuttajaa. Kuitenkin tietyllä tavalla ongelmallista on se, että vanhenevan ikärakenteen maaseudulle muuttaa uusia iäkkäitä asukkaita.

Suomessa senioriteetti vahvistuu eli iäkkäitä kansalaisia on yhä enemmän. Aikavälillä 1995–2020 60 vuotta täytäneiden määrä kasvaa Suomessa 58 % (Seniori 2000, 7). Iäkkäiden lukumäärän kasvu johtuu suurten ikäluokkien eläköitymisestä ja kuolleisuuden alenemisesta (Seniori-Suomi 2003, 8). Koska elinikä on pidentynyt, puhutaan nykyään erikseen ”kolmannesta” (seniorit) ja ”neljännestä” (vanhukset) iästä. ”Kolmas ikä” on noin 20 vuoden mittainen ajanjakso, jolloin terveemmät, paremmin koulutetut, vauraammat ja aktiivisemmat seniorit ovat täysivaltaisia yhteiskunnan jäseniä. Kuitenkin vanhusväestön kasvaessa tulee se myös eriytymään ja segmentoitumaan eli iäkkäät muodostavat yhä useampia elämäntyylyiltään ja harrastuksiltaan toisistaan poikkeavia ryhmiä (Seniori 2000, 11, 21, 24). Seniorimuutto maaseudulle voi olla osoitus tästä eriytymisestä. Osa vanhemmista ihmisistä haluaa asua kaupungissa muun muassa hyvien palvelujen, monipuolisten harrastusmahdollisuuksien ja laajan kulttuuritarjonnan vuoksi, osa

taas haluaa asua maaseudulla rauhallisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä. Todennäköisesti iäkkäiden muuttaminen lisääntynee voimistuvan senioriteetin ansiosta, koska iäkkäitä on paljon ja he ovat hyväkuntoisempia kuin aikaisemmin.

Iäkkäiden muuttamisesta

Yhdysvaltalaisen Rowlesin ja Watkinsin (1993) mukaan iäkkäiden muuttamisen on yhä enemmän havaittu olevan hyvin kirjavan ilmiön, johon sisältyy erityyppisiä muuttajia erilaisine vaikuttimineen ja ominaispiirteineen. Heidän mukaansa muuttajat kuitenkin usein jaetaan kolmeen tyyppiin: mukavuusmuuttajat, jotka muuttavat miellyttävään ympäristöön, paluumuuttajat ja avun tarpeen vuoksi muuttavat vanhukset. Iäkkäiden muuttaminen on elämänvaihemuuttoa eli siirtyminen eläkkeelle saa aikaan muuttamista samoin kuin vanheneminen.

Yhdysvalloissa iäkkäiden muuttoliikettä tapahtuu paljon, ja siellä asiaa on myös paljon tutkittu. Esimerkiksi Law ja Warnes havaitsivat, että päätös muuttaa lähellä eläkeikää oli usein suhteellisen suunnittelematonta ja tuli todeksi melko nopeasti. Yli neljäsosa heidän tutkimistaan ihmisistä sanoi, että kului alle vuosi ensimmäisestä ajatuksesta muuttaa ja itse muuttamisen välillä. Hyvin vähän löytyi tukea väitteelle, että muuttokohteen valinta olisi seurausta täsmällisestä vertailusta eri paikkojen mahdollisuuksien välillä. Sen sijaan useimpia ihmisiä ohjasi valinnassa aikaisemmat lomakokemukset sekä lasten, muun perheen ja ystävien nykyinen asuinpaikka

(Boyle, Halfacree ja Robinson 1992, 120–121) Toiset tutkijat taas ovat osoittaneet, että Yhdysvalloissa eläkeaikaisen muuttokohteen valintaan vaikuttaa lämmin ilmasto, kaunis maisema, vapaa-ajan mahdollisuudet, taloudellinen kasvu tuloalueella, halvemmat elinkustannukset ja muut alueeseen liittyvät piirteet, kuten matalat rikosluvut (Longino, Perzynski ja Stoller 2002).

Hyvin tyypillistä eläkeläismuuttolle on muutto lämpimän ilmaston alueelle. Tätä voi tapahtua maan sisällä, esimerkiksi Yhdysvalloissa pohjoisista osavaltioista eteläisempiin, tai maasta toiseen. Jotkut suomalaisetkin eläkeläiset muuttavat Espanjaan, joskus jopa Floridaan asti. Ulkomaille muuttaminen vaatii kuitenkin rohkeutta ja ennen kaikkea rahaa. Kaikille lämmin ilmasto ei myöskään ole tärkeä tavoite, vaan kaunis ja rauhallinen, suomalaiskansallinen maalaisidylli. Paluumuuttajilla tärkeää puolestaan voi olla rakkaus omaa kotiseutua ja juuria kohtaan. Iäkkäillä on erilaisia tarpeita ja täten erilaisia muuttomotiiveja, ja siten muutto-kohteetkin ovat monipuolisia.

Hyvinvointiin perustuva tulkinta

Pro gradu -työssäni esiolettamukseksi oli, että seniorimuuttoa maaseudulle selittää parhaiten hyvinvointiin perustuva tulkinta muutto-liikkeestä. Hyvinvointiin perustuvassa tulkinnassa keskeinen käsite on suhteellinen kurjistuminen eli yksilön omakohtainen kokemus elämän huonoudesta lähtöalueella (Kultalahti 1972, 11). Kurjistumista aiheuttavat täyttymättömät tarpeet,

ja muuttaja pyrkii muutolla täyttämään tarpeensa eli vähentämään kurjistumistaan. Muuttajien täyttymättömiä tarpeita koskee kaksi asiaa: ensinnäkin ne ovat hierarkkisesti järjestäytyneitä ja toiseksi ne eivät sinällään saa aikaan muuttamista. Kaikilla ihmisillä on jos jonkinlaisia täyttymättömiä tarpeita. Ihmiset tulevat toimeen tiettyjen puutteiden kanssa, mutta eivät kaikkien. Muuttamis päätökseen vaikuttaa kaikista tärkeimpien tarpeiden täyttymättömyys. Jokaisella ihmisellä on oma tarpeiden hierarkiansa eli kääntäen, ihmiset arvostavat eri asioita. Täyttymättömät tarpeet saavat aikaan muuttamisen, jos kaikki tyydyttävät keinot toteuttaa tarpeet lähtöalueella ovat poissa. Muuttokohde valitaan sen mukaan, että tarpeet tyydytetään, mutta lähtöalueella täytyneistä tarpeista ei tarvitse luopua. (Mangalam 1968, 9–10.)

Allardt (1976, 23) on todennut, että ”hyvinvointi on tila, jossa ihmisellä on mahdollisuus saada keskeiset tarpeensa tyydytetyiksi”. Hänen kuuluisa tarveluokituksensa ”having-loving-being” pätee myös seniorimuutossa maaseudulle. Tarpeiden lisäksi voidaan puhua myös sosiaalisista ja persoonallisista preferensseistä. Sosiaaliset preferenssit liittyvät perhevaiheeseen, sukulaissuhteisiin ja statukseen. Persoonalliset preferenssit puolestaan liittyvät sellaisiin asioihin kuin omistaminen, harrastusmahdollisuudet, luonnon- ja miljöön kokeminen, vapaus ja elinympäristön rauha (Haliseva-Soila 1993, 94–95).

Empiirinen aineisto

Pro graduni empiirisen aineiston voi nähdä esimerkinomaisena näyt-

teenä seniorimuutosta maaseudulle Etelä-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla. Haastattelutapauksia oli 8, joista osa oli pariskuntia, joten haastatteluihin osallistui yhteensä 12 henkilöä. Haastateltavat hankin Eläkelii-ton ja omien henkilökohtaisten kontaktieni kautta. Käytin teema-haastattelumetodia ja haastatteluisa kysyin taustatietojen lisäksi muuttamiseen vaikuttaneista tekijöistä, elämän muuttumisesta muuton seurauksena ja lopuksi muuttajan yhteisöön sopeutumisesta ja tulevaisuuden näköaloista.

Maalle muuttaneista senioreista vain yksi kuului suuriin ikäluokkiin, hän oli äskettäin eläkkeelle jäänyt 57-vuotias nainen. Hän on syntynyt vuonna 1946. Muista haastateltavista vanhin oli syntynyt vuonna 1923 ja nuorin vuonna 1937, joten he kuuluvat sodan jälkeisen nousun ja jälleenrakennuksen sukupolveen. On luonnollista, että sukupolvet jakautuvat näin, koska suurten ikäluokkien edustajia ei ole vielä niin paljon eläkkeellä. Mutta kyse voi olla myös siitä, että maaseudulle ei aina muuteta heti eläkkeelle päästyä. Kukaan haastateltavista ei ollut muuttanut maaseudulle yli 70-vuotiaana, mutta muuten maallemuuttoikä vaihteli 57-vuotiaasta 70-vuotiaaseen. Yleisintä oli muuttaa 60–65-vuotiaana. Sukupolven lisäksi yhteinen nimittäjä haastatelluilla on sosio-ekonominen asema. Haastatellut ovat työntekijäväestöä eli he ovat toimineet ammateissa, joihin pääsi vähäisellä koulutuksella. Vähäinen koulutus liittyynee kolmanteen haastateltavia yhdistävään asiaan: syntymäpaikka on yhtä helsinkiläissyntyistä (häinkin vasta ensimmäisen polven kaupunkilainen) luokun ottamatta maaseudulla. Maa-

laispitäjässä ennen sotia syntyneellä ei juuri ollut mahdollisuuksia koulunkäyntiin. Muuttohistoriat kertovat myös sotien jälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sukupolven tarinaa eli haastatellut olivat muuttaneet nuorina kaupunkiin. Muuttajat edustivat monia siviilisäätymiä. Joukossa oli seitsemän avioliitossa olevaa henkilöä, yksi vanhemmalla iällä yhteen muuttanut avopari, yksi leski ja kaksi naimatonta naista.

Olin kiinnostunut seniorien muuttomotiiveista sekä kaupungista työntäneistä ja maalle vetäneistä tekijöistä. Näitä muuttajia mainitsivat useampia, mutta ne voidaan tiivistää seuraavasti:

- Muuttomotiivit: kotiseudun tärkeys, maaseutuympäristö, toimeliaisuus.
- Työntävät tekijät: kiinnikkeet on menetetty, kaupungin ikävät puolet, virikkeettömyys.
- Vetävät tekijät: kotiseuturakkaus, maaseutuympäristö, oma reiviiri, harrastukset.

Toimeliaisuus muuttomotiivina tarkoittaa sitä, että seniori on tavoitellut muutolla jotain uutta toimintaa elämäänsä. Työntävistä tekijöistä kiinnikkeiden menettäminen tarkoittaa sitä, että senioria ei enää mikään pidätele kaupungissa. Oma reiviiri vetävien tekijöiden kohdalla puolestaan tarkoittaa, että maaseudulla seniorilla on omakotitalo ja oma piha, mitä ei jostain syystä ollut kaupungissa.

Haastatellut muuttivat maalle joko vapaa-ajan asunnon kautta tai suoraan vakituiseen asuntoon. Kahdella pariskunnalla lopullisen muuton laukaiseva tekijä olikin tarve tehdä päätös kaupunkiasunnon

ja maaseutu-asunnon välillä, muilla laukaisevat tekijät olivat työelämästä vapautuminen tai jokin työntävä tekijä. Tärkein syy muuttokohteen valinnassa oli se, että muuttokohde on ennestään tuttu. Haastateltavista vain yksi pariskunta oli muuttanut täysin vieraalle paikkakunnalle. Tuttuus voi tulla aikaisemmista lomakokemuksista tai sitten muuttokohde on synnyinseutua. Synnyinseudun valintaa edistää myös paikkakunnalla valmiina oleva kesäasunto. Koska myös pirkanmaalaisilla muuttajilla valintaan vaikutti miellyttävän asunnon löytyminen, voidaan sanoa muuttopaikkakunnan valintaan vaikuttavan yksittäisen asunnonkin. Henkilöillä, jotka eivät muuttaneet synnyinseudulle, valintaa edisti muuttokohteen yleisesti miellyttäväksi kokeminen. Miellyttävyyttä perusteltiin sanoilla ”kesällä kaunis”, ”vaihteleva maasto”, ”hyvät yhteydet”, ”rauhallista seutua”, ”järvi”, ”viljelystä ympärillä” ja ”kiva ja vireä paikka”.

Maaseutu on erilainen kuin kaupunki. Tämä seikka on keskeistä seniorimuutossa maaseudulle, koska lähtö- ja tuloalueiden erilaisuus tuo muuttoon jännitettä. Seniori muuttaa ympäristöön, jollaisessa hän ei ole ainakaan vakituisesti asunut vuosikymmeniä, ja siten muuttokokemuksiin kuuluvat havainnot maaseudun ja kaupungin eroavaisuuksista. Haastateltujen mielestä maaseudun hyviä puolia ovat paremmat terveyspalvelut, sosiaaliset kontaktit, miellyttävä ympäristö ja vapaus. Negatiivisia asioita löytyi erityisesti toimintaympäristöön liittyen, esimerkiksi huono julkinen liikenne. Lisäksi maaseudulla on vähän kaup-

poja ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia (kaupunkimaisia).

Muuttaneiden senioreiden kaupunkiasumista leimasi kerrostaloasuminen ja maaseutua omakotitalo/rivitalo-asuminen. Maaseudulla on mahdollisuus asua tilavammin, koska asunnot ovat halvempia. Tämä oli vaikuttanut joillakin muuttopäätökseen, ja muutamilla kaupunkiasunnon myyminen oli parantanut taloudellista tilannetta. Muutto paransi yhdellä muuttajilla taloudellista tilannetta myös siten, että ei enää tarvinnut pitää yllä kahta asuntoa (maaseudulla ja kaupungissa).

Maallemuutto parantaa seniorin hyvinvointia, koska se toteuttaa tavoiteltuja asioita. Tämä ei ole yllättävää, koska seniorimuutto maaseudulle on vapaata muuttoa, jossa muuttajat ovat innovatiivisia eli muuttavat saavuttaakseen jotain uutta. Seniorimuuttajat eivät ole tehneet muuton eteen suuria uhrauksia, joten hyvinvoinnin lisääntyminen on todennäköisempää vähentymisen sijaan. Seniorimuuttajat sanovat myös viihtyvänsä maaseudulla, vaikka sielläkin joutuu kokemaan välillä ikäviä asioita. Kuitenkin muutto on ollut onnistunut ja seniorimuuttajat tyytyväisiä ainakin sen suhteen. Tyytyväisyydestä elämään maaseudulla kertovat myös vähäiset muuttoaikomukset. Jos seniori katsoo tulevaisuuden sisältävän vielä muuttamista, johtuu se vanhuuden hoitotarpeiden aiheuttamasta pakosta.

Yleisesti uskotaan, että iäkkäät ihmiset kärsivät yksinäisyydestä. Eikö seniorimuuttaja kärsi yksinäisyydestä vielä enemmän, kun hän jättää kaupunkiin vuosikymmenien aikana syntyneet kontaktit? Haastatelluista muuttajista suurin osa ei

sano kokevansa yksinäisyyttä maalla ja heillä on siellä sosiaalisia kontakteja, joko ennen muuttoa tai sen jälkeen syntyneitä. Kuitenkin haastatteluissa tuli ilmi, että sosiaalisten kontaktien luominen vaatii omaa aktiivisuutta. Maaseudulla tuttavien voi saada helpommin kuin kaupungissa, mutta pohjimmiltaan yksinäisyyden kokeminen ja sosiaalisen elämän vilkkaus eivät riipu maaseudusta itsestään, vaan seniorin omasta elämäntilanteesta (esim. onko elämäkumppania) ja aktiivisuudesta.

Maaseudun ihmiset ovat suhtautuneet muuttajiin melko neutraalisti tai ihan ystävällisesti. Haastatteluista suurin osa oli kuitenkin paluumuuttajia (seitsemän kahdestatoista), joiden voi olla vaikea edes arvioida suhtautumista, koska ihmiset ja paikkakunta ovat ennestään tuttuja. Haastatteluista tuli esille, että maaseudulla ei enää ole asuinalueen rajaamaa yhteisöllisyyttä niin paljon kuin ennen, vaan sosiaalinen kanssakäyminen tulee maaseudulla entistä enemmän harrastusten tms. kautta ja siihen on aktiivisesti itse pyrittävä. Seniorimuuttajista enemmistö on hyvin kotiutunut muuttokohteeseen, eli he tuntevat itsensä paikkakuntalaisiksi ja asuinpaikan kodikseen. Tämä on luonnollista, koska yli puolet on paluumuuttajia. Synnyinseudun ja sukulaisten, jonkinlaisten juurien, merkitys tulee esille ei-paluumuuttajienkin vastauksissa, esimerkiksi eräs seniorimuuttaja muutti maaseudulle veljensä perheen läheisyyteen.

Päätelmiä

Tässä työssä seniori on määritelty eläkeläisen synonyymiksi. Tieten-

kään kaikki eläkeläiset eivät koe itseään senioreiksi eivätkä kaikki seniorit ole pakosti eläkkeellä. Jos kuitenkin käsitteitä pidetään synonyymeina, tuo eläkeläisten muutto maaseudulle esille erään mahdollisen seuraamuksen voimistuvasta senioriteetista. Tämä seuraamus on yleisesti iäkkäiden muuttamisen – ja ehkä myös iäkkäiden maallemuuton – lisääntyminen. Nykyään puhutaan erikseen kolmannesta (seniorit) ja neljänestä (vanhukset) iästä. Kolmannessa iässä hyväkuntoinen seniori voi tehdä vielä monenlaisia asioita, vaikka muuttaa maalle. Vanhuksena hän saattaa muuttaa jälleen, ehkä lastensa läheisyyteen. Eläkeläisen muuttamista maaseudulle ei pidä nähdä loppuelämän sitovana asiana, vaan yhteen elämänvaiheeseen kuuluvana valintana.

Sotien jälkeisen jälleenrakennuksen ja suuren murroksen sukupolvien avainkokemus – maaseudulta kaupunkiin muutto – voi edistää eläkeläisten maallemuuttoa siksi, että monilla eläkeläisillä on jo kokemuksia maalla asumisesta. Nyt maalle muuttavat eläkeläiset voivat muodostaa eräänlaisen kompensointiryhmän 1960- ja 1970-lukujen voimakkaalle muuttoliikkeelle kaupunkiin. Paluumuuttajat heijastavat tätä erityisesti. Paluumuuttajalla voi olla niin syvä kiintymys synnyinseutuunsa, että hän haluaa palata sinne heti, kun se on mahdollista (eli eläkkeelle päästyä). Tai sitten vanhemmiten halutaan vain asua rauhallisessa luonnonläheisessä ympäristössä ja synnyinseudulle palaaminen voi olla helpompaa kuin vieraaseen maaseutukuntaan muuttaminen. Haastatteluista muuttajista synnyinseudulle muuttaneita oli

seitsemän, mutta vain kolme ilmoitti ”kotiinpaluun” muuttosyyksi.

Empiirinen aineisto tuki Leinamon (2003, 10) näkemystä, että tulevilla eläkeläismuuttajilla on tavallisesti uuteen asuinpaikkakuntaan kiinteä yhteys synnyinpaikan tai kiinteistönomistuksen kautta. Tämä kertoo henkilökohtaisista ratkaisuista, eikä summittaisesta maallepaosta. Yhtä pariskuntaa lukuun ottamatta muuttajilla oli ollut monien vuosien kontakti muuttokohteeseen. Kyseinen pariskunta hankki vapaa-ajan asunnon ennen vakituista muuttamista. Seniori ei siis muuta yht’äkkiä vieraalle paikkakunnalle, vaan muuttokohteeseen on ollut kontakti aikaisemmin.

Kaikki Allardtin määrittelemät hyvinvoinnin ulottuvuudet (having, loving, being) voidaan löytää maalle muuttaneiden seniorien muuttomotiiveista. Koska muuttomotiivit olivat erilaisia, osin jopa erikoisia, on selvää, että seniorit ovat olleet suhteellisesti kurjistuneita kaupungissa. Muuttajat viihtyvät maaseudulla ja kokevat muuton onnistuneeksi. Muutto on toteuttanut tavoiteltavia asioita ja siten parantanut seniorien hyvinvointia. Hyvinvointiin perustuva tulkinta muuttoliikkeestä siis pätee seniorimuutossa maaseudulle.

Mielenkiintoista on, että Etelä-Pohjanmaalla seniorimuuttajat olivat paluumuuttajia tai ainakin muuttajalla oli kiinteä sukulaisuussuhde alueelle. Pirkanmaalla muuttaneet kaksi pariskuntaa taas eivät olleet paluumuuttajia, vaan etsivät vain hyvää taloa miellyttävästä maaseutuympäristöstä. Todennäköisesti tämä heijastaa laajemmin seniorimuuttoa maaseudulle. Kauempana suurista kaupunki-

seuduista olevat maaseutualueet saavat osakseen paluumuuttajia, kaupunkien läheiselle maaseudulle puolestaan muuttaa muita maallemuuttajia. Muuttajat jakautuvat kahtia myös siten, että osalla muuttajista oli jo ennen muuttoa asunto maaseudulla, esimerkiksi kesäasunto tai peritty lapsuudenkoti, toiset taas hankkivat vasta muuttamispäätöksen tehtyään asunnon maaseudulta. Kaikenkaikkiaan seniorimuutto maaseudulle tuntuu olevan heterogeeninen ilmiö. Selkein suuri asia siinä

on paluumuuton hallitsevuus, mutta kaikki maaseudulle muuttavat eläkeläiset eivät ole paluumuuttajia.

Haastateltavat olivat yhtä lukuun ottamatta sotien jälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sukupolven edustajia. Pätevätkö siis heidän muuttomotiivinsa ja muutkokemuksensa tuleviin suurten ikäluokkien maalle muuttaviin eläkeläisiin? Suuret ikäluokat ovat paremmin koulutettuja ja varakkaampia kuin heitä edeltänyt sukupolvi, mutta toisaalta tähän valtavaan ih-

mismäärään sisältyy monenlaisia elämäntarinoita. Suuret ikäluokat eivät ole mikään suuri yhtenäinen massa, joten heidän eläkeajan muuttokohteensa tulevat olemaan erilaisia. Maallemuuton lisäksi muuttokohteena voi olla toinen kaupunki tai ulkomailla sijaitseva kohde. Tämän työn empiirisen aineiston tulokset pätevät todennäköisesti osaan tulevista suurten ikäluokkien maalle muuttavista eläkeläisistä.

Kirjallisuus

- Allardt, Erik (1976): Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. WSOY. Juva.
- Boyle, Paul; Halfacree, Keith; Robinson, Vaughan (1998): Exploring Contemporary Migration. Longman. Harlow.
- Haliseva-Soila, Merja (1993): Maaseudun uudet asukkaat. Kaupunkilaisten maaseutukuva ja maallemuuttopotentiaali maaseudun kehittämisen mahdollisuutena. Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus Seinäjoki. Julkaisusarja A:2.
- Hunnakko, Pekka; Palm, Jarmo (2002): Suurten ikäluokkien eläkeläisten maallemuuttopotentiaali. Vaasan yliopisto, Lévoninstituutti, julkaisuja no. 100. Vaasa.
- Kultalahti, Olli (1972): Muuttaminen sosiaalisena ilmiönä. Tampereen yliopisto. Tampere.
- Leinamo, Kari (2003): Maaseudun kutsu. Näkemyksiä eläkeläisten maallemuutosta ja kakkosasumisesta. Vaasan Yliopisto, Lévoninstituutti, julkaisuja no. 106. Vaasa.
- Longino, Charles F. jr; Perzynski, Adam T.; Stoller, Eleanor P. (2002): Pandora's briefcase: unpacking the retirement migration decision. Artikkelit lehdessä Research on aging 1/2002, s. 29–49.
- Mangalam, J.J (1968): Human migration. A guide to migration literature in English 1955–1962. University of Kentucky press. Lexington.
- Paasi, Anssi (1984): Aluetietoisuus ja alueellinen identiteetti ihmisen spatiaalisen sidoksen osana. Suunnittelumaantieteen yhdistyksen julkaisuja 13. Helsinki.
- Rowles, Graham D.; Watkins, John F. (1993): Elderly Migration and Development in Small Communities. Artikkelit lehdessä Growth & Change, vol.24 (1993), nro. 4, p. 509–539.
- Seniori 2000. Ikääntyvä Suomi uudelle vuosituhannele. Leif Sonkin, Tuula Petäjäkoski-Hult, Kimmo Rönkä ja Hans Södergård. Sitran julkaisu 233. Helsinki 1999.
- Seniori-Suomi (2003): Ikääntyvän väestön taloudelliset vaikutukset. Sitran raportteja 30. Sitra, Helsinki.

International Migrations and Human Rights

Elli Heikkilä

The 6th Informal ASEM (The Asia-Europe Meeting) Seminar on Human Rights was arranged in September 2004 in Suzhou, China. In this seminar, "International Migrations and Human Rights" there were three participants from Finland, representing the Ministry of Foreign Affairs, the Refugee Advice Centre and the Institute of Migration.

The seminar aimed to highlight the need to integrate the issue of protection of the human rights of migrants into all stages of migration management. Both Asia and Europe have to continue to seek joint, equitable and appropriate solutions, through regional and bilateral dialogue, to the problems posed by international migrations.

In the seminar preliminary report, it was discussed that immigration is usually thought in utilitarian terms: it is subject to economic as well as social cost-benefit analyses. Immigrants are thus instrumentalised; the issue becomes one of their relative worth or value to society. There has been much international effort to influence states to treat migrants as human beings, rather than as unwanted, outsiders or aliens.

Also the primary step to addressing the human rights of mi-

grants is the acceptance that economic, political and cultural globalization has made immigration and multiculturalism a more or less permanent condition that needs to be accommodated humanely. There is also increasing awareness that migration and migrants are transforming cultural and social landscapes within and between states, including the formation of trans-territorial and transnational networks and communities.

It is important to recognize the numerous positive benefits that migration can have for both sending and receiving countries. A significant positive impact of international immigration is in the area of remittances. Worldwide, remittances are approximately \$100 billion (US) per year, and roughly 60 percent of this sum goes to developing countries. In 2001, 8.9 % of the Philippines' GDP was generated through remittance. Other ASEM countries that receive high rates of remittances are Spain and Portugal.

In Asia, as in Europe, migration is subject to varying degrees of punitive control. The presumption is that migration is something that can be stopped and started, as economic conditions in the receiving countries require. This was clearly illus-

trated in several Southeast Asian host states following the regional financial and economic downturn in the late 1990s when hundreds of thousands of migrant workers were expelled or repatriated.

In Europe, migration trends involve two converging policy debates. The first concerns integration of migrant communities and the second is moves towards a common EU policy on immigration. The focus of common immigration policy is effective control of entrance and borders.

Source: Kumar Rajaram, Prem & Carl Grundy-Warr (2004). Protection or Control?: Global Migration Policies and Human Rights. The 6th Informal ASEM Seminar on Human Rights, Preliminary Report.

7. Muuttoliikesymposiumi **MUUTTAAKO ONNI MAALLE?**

Suurten ikäluokkien valinta

23.–24.11.2005, Sigyn-sali
Linnankatu 60, Turku

Muuttoliikkeen tutkimuksen suurtahtuma, Muuttoliikesymposiumi, on järjestetty Turussa Siirtolaisuusinstituutin toimesta viiden vuoden välein vuodesta 1975 alkaen. Symposiumin johtavat teemat ovat aina käsitelleet maan sisäisen muuttoliikkeen ajankohtaisia kysymyksiä. Tämänvuotisen symposiumin aiheena on suurten ikäluokkien tulevaisuuden asuinpaikan valinta – kaupunki vai maaseutu.

Suuri osa pian sotien jälkeen 1940- ja 50-luvuilla syntyneistä ikäluokista muutti

rakennemuutoksen myötä maaseudulta kaupunkiin. Lähivuosina nämä suuret ikäluokat ovat siirtymässä eläkkeelle. On odotettavissa, että merkittävä osa heistä aikoo muuttaa takaisin maalle jäädessään eläkkeelle.

Symposiumissa esitellään uusinta tutkimustietoa, ja se toimii myös foorumina tutkijoiden ja päättäjien kohtaamiselle.

Tervetuloa mukaan!

Lisätietoja: Tutkimuspäällikkö Elli Heikkilä, Siirtolaisuusinstituutti
puh. 02-2840 450, email: elli.heikkila@utu.fi

Rea Nurmen taidetta Siirtolaisuusinstituutissa

Amerikansuomalaisen taiteilijan, Rea Nurmen (kuvassa vas.) näyttely ”Yli seitsemän meren” avattiin Siirtolaisuusinstituutissa 13.10.2004. Rea Nurmi on syntynyt Helsingissä, mutta asunut USA:n itärannikolla Connecticutin osavaltiossa vuodesta 1973. Hän on opiskellut eri taiteilijoiden opastuksella New Yorkin alueella ja täydentänyt opintojaan taidehistorian ja väriopin kursseilla. Hänen töitään on ollut esillä eri puolilla Yhdysvaltoja ja viime vuosina hän on myös tehnyt seinämaalauksia mm. sairaaloissa ja vanhainkodeissa Suomessa ja muualla.

Siirtolaisuusinstituutissa esillä olevaa pastellitöiden myyntitytelyä leimaavat värikkäät kalat ja veden päällä lentävät linnut. Näyttely on esillä Instituutin en-

simmaisessa kerroksessa tämän vuoden loppuun ja siihen voi tutustua arkipäivinä klo 8.30–16.00, muina aikoina sopimuksen mukaan.

Kirja-, tiede- ja sukumessut 2004

Siirtolaisuusinstituutti osallistui Turun Messukeskuksessa järjestettyihin Kirja-, tiede- ja sukumessuihin 1.-3.10. Messuosastomme ja kirjamme kiinnostivat kovasti kävijöitä ja siirtolaisrekisterimme palvelut olivat koko ajan vilkkaassa käytössä. Siirtolaisuusinstituutti panosti myös esitelmiin: *Jouni Korkiasaari* esitelmöi otsakkeella ”Suomalaiset Ruotsissa” ja *Eero Sappinen* aiheesta ”Värmlannin metsäsuomalaiset”. *Elisabeth Uschanov* piti esitelmän ”Amerikansuomalaiset sukututkimuksessa” ja osallistui ”Arkistot ja sukututkimus” -seminaarin paneelikeskusteluun. *Antti Välikangas* esitteli messuyleisölle Filmihalli Oy:n ja Siirtolaisuusinstituutin yhteistyön merkeissä tekemiään suomalaissiirtolaisista kertovia fil-

midokumentteja, joita esitetään parhaillaan televisiossakin ”Ulkosuomalaisen tarina”-sarjana.

Vieno Williams -lahjoitus

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus sai vastaanottaa lokakuussa 2004 mittavan lahjoituksen, kun New Yorkissa asuva Eric Williams lahjoitti osan äitinsä, Vieno Williamsin, jäämistöstä aluekeskuksen kokoelmiin. Lahjoitus sisältää huomattavan määrän kirjallisuutta, kirjeenvaihtoa, valokuvia sekä New Yorkin suomalaisen seurakunnan perustamisasiakirjojen va-

lokopioita. Kahdessa isossa amerikanarkussa ja kahdessa matkalaukussa Suomeen saapunut lähetys painoi yhteensä 163 kg. Eric Williamsin puolesta lahjoituksen luovutti kotiseutuneuvos Antti Kanto Peräseinäjoelta ja sen vastaanotti vs. aluepäällikkö Tuula Koskimies-Hautaniemi.

Vieno Williams, o.s. Latvala, syntyi 27.9.1912 Vimpelissä. Vuonna 1930 hän lähti etsimään työtä ja toimeentuloa Kanadasta, Sudburysta. Hän työskenteli ensin kahvilassa, mutta otti pian vastaan ensimmäisen ”piikapaikkansa”. Kotiapulaisen työtä kesti sitten yli 70 vuotta!

Vuonna 1938 Vieno Latvala muutti Yhdysvaltoihin, New Yorkin Bronxiin. Avioliiton myötä hänen sukunimensä muuttui Williamsiksi. Perhe kasvoi vuonna 1942 Eric-pojalla, ja samana vuonna Williamsit muuttivat Brooklynin Finntownin osuuskuntataloihin 42. kadulle. Brooklynissa asui siihen aikaan lähes kymmentuhatta suomalaista. Nykyään alueella asuvia kutsutaan ”saarelaisiksi” ja siellä on enemmistön kielenä espanja.

Vieno Williams asui koko loppuikänsä tässä Brooklynin kodissaan. Kotitalonsa katolta Vieno Williamsilla oli tapana ihailla New Yorkin maisemia yli Manhattanin. Hän ei omien sanojensa mukaan koskaan kyllästynyt katselemaan valtavaa skyline-näkymää. Kaksoistornien tuho vuonna 2001 oli hänelle suuri järkytys.

Vieno Williams työskenteli varakkaiden isäntäperheittensä arvostettuna jäsenenä aina 89-vuotiaaksi asti. Hän oli yksi niistä suomalaisia naisia, jotka ovat tehneet todella pitkän ja uutteran päivätyön uudessa kotimaassaan. Hän kuoli 12.4.2002 New Yorkissa.

Vieno Williams Eric-vauvan kanssa New Yorkissa vuonna 1942.

Siirtolaisuusmuseo Seinäjoelle

Suomi on niitä harvoja Euroopan maita, jossa ei ole siirtolaisuuteen keskittynyttä museota yli 1000 museon joukossa. Siirtolaisuutta Suomesta on tapahtunut satoja vuosia, ja eri puolilla maailmaa asuu 1,3 miljonnaa suomalaisen sukutaustan omaavaa ihmistä, eniten Pohjois-Amerikassa ja Ruotsissa. Siirtolaisten jälkeläiset ovat kiinnostuneita juuristaan ja Suomessa olevista sukulaisistaan.

Puolet suuresta Amerikan siirtolaisuudesta oli lähöisin vanhasta Vaasan läänistä. Niinpä Peräseinäjoella heräsi jo 1960-luvulla siirtolaisurheilija Ville Ritolan ja siirtolaisutkija Anna-Leena Toivosen innoittamana ajatus siirtolaismuseosta. Vuonna 1974 perustettiin Siirtolaisuusinstituutti Turussa, ja v. 1994 sen Pohjanmaan aluekeskus aloitti toimintansa Peräseinäjoella.

Hanke Suomen Siirtolaisuusmuseon perustamiseksi käynnistyi v. 2000 EU:lta ja Finlandia Foundationilta USA:sta saadulla avustuksella. Jatkoprojektin ”Lännen lokarin jäljet” toteuttajana oli keskeisesti Peräseinäjoen kunta, joka v. 2005 alussa yhdistyy Seinäjoen kaupunkiin.

Toukokuussa 2004 aloitti työnsä Suomen Siirtolaisuusmuseon tukiyhdistys, jonka tavoitteena on tukea siirtolaisuusmuseon perustamista, toimintaa ja ylläpitoa. Puheenjohtajana toimii kansanedustaja Paula Risikko Seinäjoelta. Lausumme myös ulkosuomalaiset ja heidän jälkeläisensä tervetulleiksi siirtolaisuusmuseon tukiyhdistyksen jäseniksi. Jäsenmaksu v. 2005 on 20 • tai 30 •, johon sisältyy Siirtolaisuusinstituutin lehti *Siirtolaisuus-Migration*. Yhteystiedot ovat tiedotteen lopussa.

Suomen Siirtolaisuusmuseo on tarkoitus toteuttaa Peräseinäjoen kunnan Kalajärven rannalla tarkoitukseen varaamalla alueella. Hankkeen visiona on *Maailman raitti*, joka voisi jakaantua seuraavasti:

1. Amerikan raitti (USA, Kanada ja Latinalainen Amerikka),
2. Skandinavian ja Euroopan raitti,
3. Venäjän ja Siperian raitti,
4. Afrikan ja Oseanian raitti (Australia ja Uusi-Seelanti).

Ensimmäinen alueelle siirrettävä rakennus on Matti Hakalan 100 vuotta sitten Amerikassa ansaitsemilla rahoilla rakentama pohjalaistalo Ilmajoella. Vaasan tiepiiri on lahjoittanut tämän tien laajennuksen alle jäävän rakennuksen siirtolaismuseolle. ”Amerikan talo” puretaan marraskuussa 2004 ja siirretään odottamaan

pystytystä Kalajärven rannalle. Rahoitusta pystytystä varten on haettu Suomen Kulttuurirahastolta.

Vuoden 2004 aikana on jo alkanut saapua arvokkaita lahjoituksia siirtolaisuusmuseolle. Näistä tärkeimmät ovat suuri australiansuomalaisten sekä New Yorkista ja Floridasta saadut lahjoitukset, mistä esitämme parhaat kiitokset.

Amerikan Raitin aloittamiseksi Kalajärven rannalle, ja muiden maanosien raittien suunnittelemiseksi, suoritamme nyt ulkosuomalaisten keskuudessa kartoituksen siitä mitä mahdollisia siirtolaisten rakennuksia ja myös esineistöä olisi vielä löydettävissä eri puolilta maailmaa siirtolaismuseoon. Yhtenä esimerkkinä on Norjan siirtolaismuseo, jonne on norjalaisten siirtolaisten jälkeläiset ovat lahjoittaneet useita rakennuksia, mm. pienen siirtolaiskirkon. Niinpä pyytäsimmme tietoja, mahdollisesti valokuvien kanssa, eri puolilla maailmaa olevista suomalaisten siirtolaisten rakennuksista ja muista työn jäljistä, jotta niitä voitaisiin ehkä kuljettaa Suomeen tai rakentaa jäljennöksiä. Suomen Tullilaitos on myöntänyt verovapauden museotarkoituksiin tuleville rakennuksille ja tavaroille.

Etsimme tietoja ensisijaisesti tyhjinä ja mahdollisesti purku- tai muuten tuhoutumisuhan alaisena olevista rakennuksista ja niiden sisustuksista ja muusta irtaimistosta. Raitille sopisivat esim. amerikansuomalainen farmi piharakennuksineen, suomalainen haali, esim. työväenyhdistyksen, pieni koulu, kirkko, boarding-house ja suomalaisen omistaman ”kapakan” sisustus, osuuskauppa eli co-op store jne. Myös kullan etsintään, kaivostyöhön ja metsätöihin liittyvät rakennukset ja työkalut kuuluvat tähän ryhmään, esim. hirsiset kämpät ja suuri punapuun runko Kaliforniasta.

Tiedot mahdollisten kuvien kanssa suomalaisten siirtolaisten Suomen Siirtolaisuusmuseoon sopivista rakennuksista ja tavaroista pyydämme ystävällisesti ilmoittamaan osoitteella:

Suomen Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistys ry
Keikulinkuja 1
611100 Peräseinäjoki
Puh. +358-6-418 1275
e-mail: tuula.koskimies@peraseinajoki.fi

Tähän osoitteeseen voi ilmoittautua myös siirtolaisuusmuseon tukiyhdistyksen jäseneksi. Jäseneksi liittymisen vuodelle 2005 voi tehdä myös suoraan maksamalla 20 tai 30 • tilille 533802230102, Peräseinäjoen Osuuspankki. Kirjoita nimi selvästi ja ilmoita myös osoite.

Lisätietoja:
Olavi Koivukangas
Siirtolaisuusinstituutti
Linnankatu 61, 20100 Turku
sähköposti: olavi.koivukangas@utu.fi

An Emigration Museum to Seinäjoki

Finland is one of the few European countries, which lack an emigration museum even though there are over 1000 museums in our country. During the centuries 1.3 million emigrants have left Finland mostly for Sweden and North America. The emigrant descendants are interested in their roots and relatives in Finland.

Half of the old America-emigration originated in the former province of Vaasa. Thus the idea of an emigration museum arose already in the 1960's inspired by the Olympic champion Ville Ritola and the emigration researcher Anna-Leena Toivonen. The Institute of Migration was founded in Turku 1974 and the Ostrobothnian regional center in Peräseinäjoki 1994.

The project of establishing a Finnish Emigration museum started in the year 2000 with the support of the European Union and the Finlandia Foundation in the US. The municipality of Peräseinäjoki played a central role in the project "Trail of the Western Logger".

One of the background organizations of the Emigration Museum is the Support Association for the Finnish Emigration Museum, which was founded in May 2004. We welcome expatriates and their descendants as members of the association. The membership fee for the year 2005 is 20 • or 30 • which includes the periodical *Siirtolaisuus-Migration*.

The Emigration Museum will be located by the Kalajärvi lake in Peräseinäjoki with the vision of a World trail, which would consist of the following elements:

1. The American trail (USA, Canada and Latin America)
2. The Scandinavian and European trail
3. The Russian and Siberian trail
4. The African and Oceanian trail (Australia and New Zealand)

The first building to rise on the location is the Hakala house, which was built by Matti Hakala a hundred years ago in Ilmajoki with money earned in the US and donated to the museum by the Finnish Road Administration in Vaasa. Support has been applied from the Finnish Cultural Foundation.

Valuable contributions to the museum have already been made during the year 2004 by Finns in Australia, New York and Florida. We are very grateful for these.

We are now conducting a survey among expatriate Finns around the world of what emigrant buildings and items could be obtained for the Emigration Museum. A good example is the Norwegian Emigration Museum, which hosts many donations from Norwegians around the world, including e.g. a small church. Thus we ask for information on such fruits of Finnish labor, which could be shipped to Finland or constructed here as copies. The Finnish Customs has granted exemption from taxation for buildings and items donated to the museum.

We are especially interested in buildings which are empty or which run the risk of demolition and in movable property. Such are Finnish farm buildings, halls, schools, churches, boarding houses, saloons, cooperative stores and the like. Also buildings and tools associated with mining, gold prospecting and forestry are included, e.g. log cabins and a big redwood trunk from California.

Information can be submitted to the following address:

The Emigration Museum Support Association
Keikulinkuja 1
61100 Peräseinäjoki, FINLAND
Tel +358-6-418 1275
e-mail: tuula.koskimies@peraseinajoki.fi

You can become a member of the support association by writing to the above address or directly by paying 20 or 30 • to the bank account 533802230102, Peräseinäjoen Osuuspankki. Please write your name and address clearly.

Additional information:
Olavi Koivukangas
The Institute of Migration
Linnankatu 61, 20100 Turku, Finland
email: olavi.koivukangas@utu.fi

AEMI:n kokous 29.9.–3.10.2004

AEMI, The Association of European Migration Institutions piti vuosikokouksensa 29.9.– 3.10. 2004 Ruotsin Siirtolaisuusinstituutissa (The Swedish Emigrant Institute) Växjössä. Kuvassa osallistujat Ruotsin Siirtolaisuusinstituutin edessä. AEMI:n puheenjohtajana on Brian Lambkin Ulster-American Folk Parkista Omaghista Pohjois-Irlannista. AEMI on 15 vuoden aikana vakiinnuttanut asemansa Euroopan Siirtolaisuusinstituuttien yhteistyöjärjestönä. Se

toimii yhteistyöverkostona ja mm. julkaisee kerran vuodessa ilmestyvää alan aikauskirjaa AEMI Journal'ia, jonka toimitajana on Hans Storhaug Stavangerista Norjasta. Siinä julkaistaan myös vuosikokouksen yhteydessä pidettävän konferenssin esitelmät. Tämän kertaisen konferenssin aiheena oli ”Connecting Contemporary Migration with the Past”, eli mitä oppia nykyaika voi ottaa menneisyyden muutoliikkeistä. – *Kuva: Aemi 2004.*

FinnFunn Weekend 2004

Ithaca NY is known for its beautiful and dramatic nature. Gorges and waterfalls, lakes and fields. Up-state NY attracted many Finnish immigrants during the great emigration years. In 1910 Finns began moving to farms mostly in the areas of Spencer, Van Etten, Newfield and Trumansburg. For many years a very active Finnish-American community made their own unique contributions to the region.

This year's FinnFunn Weekend was hosted by the Finger Lakes Finns in Ithaca from October 1st to 3rd. During these three days abundant activities were offered, everything from tours to performances and exhibits. The Institute of Migration took part in the

festivities by presenting the emigrant register and a lecture.

250 guests attended, most came from New York or neighboring northeastern states, but some came from as far as Florida, Texas, California and Washington as well as Canada and Finland. Fifteen states were represented so the theory of a northeastern gathering is expanding.

Next year's celebration is in Worcester, MA on November 4–6, 2005.

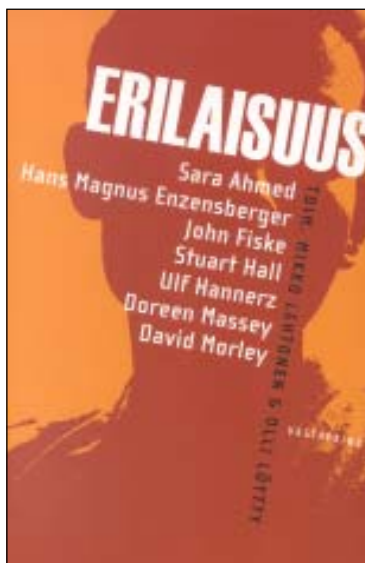
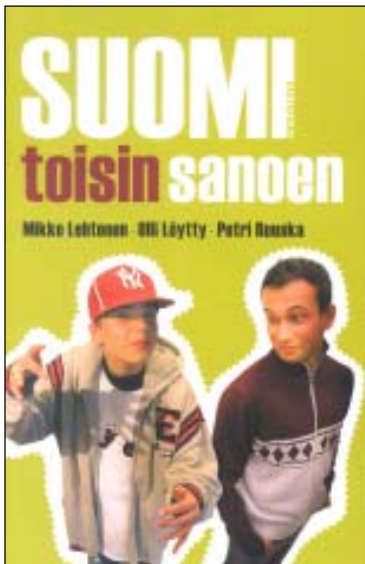
Brent Buswell and Susanna Paju kept the dance floor crowded. – *Kristen Björklund.*

Vierailuja Siirtolaisuusinstituutissa

Suomen ystävät Claes Iwar ja Ann-Margret Sjöberg Karlstadista, Ruotsista, ovat vierailleet Siirtolaisuusinstituutissa monena vuonna, ja aina on tuomina harvinaisia kirjalahjoituksia. Tällä kerralla saimme Amandus Johnsonin 2-osaisen "The Swedish Settlement on the Delaware 1638–1664". Kirjat on julkaistu vuonna 1911 Pennsylvaniassa. Lahjan vastaanotti kirjastonhoitaja Taimi Sainio (vas.).

Kirjat • Böcker • Books

Suomalaisuus – monikulttuurisuus – vastakohtia vai kokonaisuuden osia?

Mikko Lehtonen, Olli Löytty, ja Petri Ruuska: "Suomi toisin sanoen". Vastapaino, Tampere 2004, 295 s.

Mikko Lehtonen ja Olli Löytty (toim.): "Erilaisuus". Vastapaino, Tampere 2003, 286 s.

Sen jälkeen, kun Suomesta tuli maahanmuuttomaa 1980-luvun lopulla, keskustelu identiteetistä on käynyt vilkkaana. Sitä on käyty niin tiedepiireissä kuin lehtien palstoillakin ja monta kirjaakin on ilmestynyt sen tiimoilta. Identiteettiä korostetaan enemmän kuin koskaan, sen ympärillä järjestetään runsaasti tilaisuuksia taidenäytelyistä ja festivaaleista erilaisiin kampanjoihin. Kaikki tämä on myös ilmentänyt tarvetta ajatella Suomen ja suomalaisuuden piirteitä uudelleen.

Näitä asioita tarkastellaan uudessa kirjassa: "Suomi toisin sanoen". Kirjoittajien mukaan kansallisvaltioista ja kansallisista identiteeteistä on tullut uudelleen arvioinnin kohteita globalistumisen ja muuttoliikkeiden myötä. Kansallisvaltiota ei enää voi nähdä staattisena ja rajattuna säiliönä, vaan pikemminkin muuttavana suhdekimppuna. Viime aikojen keskustelu suomalaisuudesta on osoitus siitä, että perinteiset identiteetikategoriat eivät enää toimi. Vastakkainasettelu "me" ja "muut" on harhaa, tällainen kahtiajako peittää osapuolten moneuden. Ryhmien vuorovaikutuksessa myös "meidät" on ajateltava uudelleen.

Sekä suomalaisia että "muuta" – vähemmistöjä ja maahanmuuttajia – halkovat monet erot. Suomalaisuutta määrittävät yhä suuremmissa määrin Suomen ulkopuoliset tekijät. Kansallisuus tuotetaan tekemällä ero tutun ja oudon välille. Kansallisia identiteettejä raken-

netaan kanssakäymisessä ulkopuolisten, muukalaisten ja vierasmaalaisten kanssa ja tekemällä eroa niihin.

Suomalaisuus ankkuroituu kliseissä maaseudulle, vaikka suurin osa suomalaisista asuu kaupungeissa. Kuten kirjoittajat monilla esimerkeillä havainnollistavat: "Tyypillinen suomalainen on kaupunkilainen, joka on ensimmäisen polven maaltamuuttaja tai tämän jälkeläinen ja viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa maalla. Tämän suomalaisen ensimmäinen ja tärkein projekti on ollut oman asunnon hankkiminen, mutta heti kun kaupungissa on saatu katto päälle, on ryhdytty hakemaan loma-asuntoa maalta."

Kansallisen määritelmät tuottavat kansallista sen sijaan että kuvaisivat sitä – suomalaisuuden homogeenisuus näkyy ennen kaikkea vakaassa uskossa tuohon homogeenisuuteen. Traditioiden tehtäily on osa sitä prosessia, jolla kansakunnat oikeuttavat täysivaltaisuutensa; juuret mielletään tärkeiksi. Ongelmalliseksi tämän tekee kasvava muuttoliike. "Juuretomat" tulokkaat eivät sovi kuvaan, eikä heille haluta antaa samoja oikeuksia kuin kantaväestölle.

Kirja muistuttaa meitä siitä, että Suomi määreenä ei ole aina ollut ja aina pysyvä, vaan jatkuvassa muutostilassa. Se on pitkälti 1800- ja 1900-lukujen konstruktio. Kansallisvaltion rakentaminen johti siihen, että sivistyneistö koki asiakseen nostaa esiin kysymyksen suomalaisten ja ei-suomalaisten suhteesta. Suomi on kuitenkin ollut vuosisatojen ajan tiiviissä kanssakäymisessä muiden Euroopan kulttuurien kanssa, mutta me-

diasta saa helposti sellaisen kuvan kuin Suomi olisi ”liittynyt” Eurooppaan vasta 1990-luvulla. Suomalainen kulttuuri on itse asiassa hieman kuin pizza, siihen sopivat ”Aurajuuston ja poronlihan lisäksi myös jalapenot ja mozzarellat.... Se on bricolage, sieltä täältä lainattujen aineiden kokoelma”.

Kansallinen identiteetti nousee keskustelunaiheeksi silloin, kun se on uhattuna tai olosuhteet muuttavat. Globalisoituminen ja Euroopan unioniin liittyminen ovat herättäneet huolestunutta keskustelua suomalaisesta identiteetistä ja siten saattaneet sen jonkinasteiselle puolustuskannalle. Kun puhutaan monikulttuurisuudesta, suomalaista kulttuuria ei yleensä oteta lukuun. Ajatellaan sen koostuvan yhtenäisestä suomalaisesta valtakulttuurista, josta etniset kulttuurit radikaalisti poikkeavat. ”Toiset” ovat silti osallisia valtaväestön identiteetin tuottamisessa ja sen luonteen muutosprosessissa.

”Suomi toisin sanoen” valaisee suomalaisuuden käsitettä hyvin monesta kulmasta. Kirjoittajien lähtöpiste on ”tavallisessa” suomalaisuudessa, kuten se mielletään, ja siinä piilee kirjan pieni heikkous. Esimerkiksi suomenruotsalainen suomalaisuus jää käsittelemättä. Mielenkiintoinen ryhmä olisivat myöskin ulkosuomalaiset, jotka enemmän kuin ketkään muut vaalivat staattista, perinteistä Suomi-kuvaa ja arjen kulttuurilähettäläinä välittävät sitä ulkomailla.

Mikko Lehtonen ja Olli Löytty ovat hieman aiemmin koonneet kirjaksi artikkelikokoelman erilaisuudesta. Tässä saavat puheenvuoron ulkomaiset kirjoittajat. ”*Erilaisuus*” muodostaa mielenkiintoisen

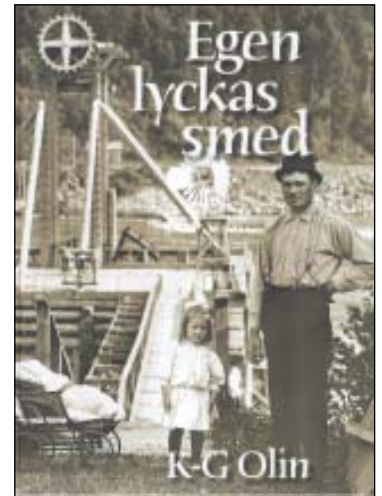
parin kirjalle ”Suomi toisin sanoen”. Niitä lukiessa kannattaa poiketa ilmestymisjärjestyksestä ja lukea viimeksimainittu ensin, silloin ”Erilaisuus” avautuu hyvin mielenkiintoisella tavalla.

Antologian aloittaa Hans Magnus Enzensbergerin essee ”Suuri muutto”. Hän muistuttaa, ettei maailmassa ole yhtään kansakuntaa, jonka väestö olisi täysin homogeenista. Ihmisten liikkuminen valtioiden rajojen yli on pikemminkin poikkeus kuin sääntö. Samaan tapaan olemme tottuneet ajattelemaan, että paikoilla ja alueilla on jokin ennalta annettu luonne, ja tästä kirjoittaa Doreen Massey. Stuart Hall jatkaa saman teeman ympäriltä otsikolla ”Kulttuuri, paikka, identiteetti”. Valikoiman toisessa osassa John Fiske käsittelee sellaisia erilaisuutta koskevia ”imperialisoivia” esityksiä, joissa maailmasta ja kansakunnista pyritään tekemään tunnettavia ja hallittavia. Tätä näkökulmaa laajentaa David Morley artikkelissaan ”Kuulumisia”. Paitsi mediaa, hän nostaa esille myös fyysisen ympäristön, jossa ihmiset käsittelevät symbolisia esityksiä. Kolmannen osan otsikko on ”Moneus”, ja siinä haetaan uusia näkökulmia erilaisuuden kohtaamiseen ja monikulttuurisuuteen. Sara Ahmed pohtii ksenofobian syntyä artikkelissa ”Pelon politiikka” ja Ulf Hannerz kirjoittaa sivilisaatioiden yhteen-törmäyksestä. Valikoiman päättää Stuart Hallin laaja teksti ”Monikulttuurisuus”, joka myös toimii yhteenvetona kirjan teemoista ja monikulttuurisuudesta käydystä keskustelusta.

Alkuperäiset tekstit on julkaistu aiemmin vuosina 1992-2002, joten osa niistä on ehkä ennestään tut-

tuja alan tutkijoille. Suomennettuna ja koottuna yksiin kansiin niistä muodostuu mielenkiintoinen tietopaketti monikulttuurisuudesta. Näitä kahta kirjaa voi lämpimästi suositella paitsi tutkijoille ja opiskelijoille myös maahanmuuttajien parissa työskenteleville ja kaikille yhteiskunnan muutoksista kiinnostuneille.

Krister Björklund

Finlandssvenska företagare i Oregon

K-G Olin är igen aktuell med en ny bok – ”Egen lyckas smed”, som handlar om finlandssvenskar i Oregon. I den tidigare boken ”Guld och röda skogar” skrev han om Kalifornien och det senaste året skildrar finlandssvenska emigrantöden i den nordliga grannstaten, med tyngdpunkt på entreprenörskap. Boken är förfat-

tarens tolfte i ordningen. Läsaren får stifta bekantskap med driftiga emigranter som inte nöjde sig med ett liv i andras tjänst, utan tog det djärva steget att smida sin egen lycka i det nya landet.

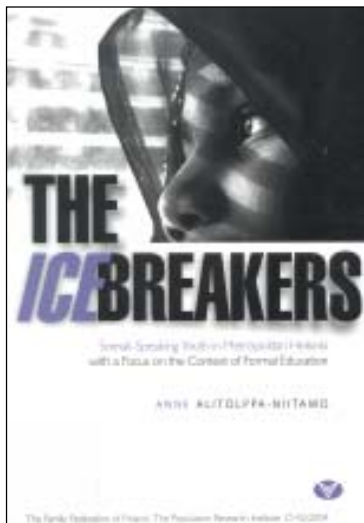
Till den amerikanska västkusten sökte sig en stor mängd finlandssvenska emigranter under den stora amerikafeberns dagar. Framför allt den mäktiga Columbiafloden erbjöd utkomst för driftiga entreprenörer. Emigranter som särskilt träder fram ur det digra persongalleriet är Erick Enquist, Columbiaflodens fiskekung, B.A. Seaborg från Kristeinestad och bröderna Kankkonen från Karleby. Alla dessa var verksamma inom lax konservindustrin i Oregon. Bröderna Kankkonen var därtill framstående skeppsbyggare. I samma bransch verkade syskonen Sommarstrom från Åland.

En färgstark finländsk företagare hittas i August Erickson, som i tiden drev legendariska Ericson's saloon i Portland med världens längsta bardisk. Ett långt kapitel handlar om Marshfield, eller Coos Bay som staden heter i våra dagar. Staden lockade ett stort antal emigranter från norra svenska Österbotten och kallades "Lilla Kokkola".

Kvinnorna är inte heller bortglömda i boken, ett särskilt kapitel tar upp kvinnans ställning i samband med emigrationen och en flitig tidningskorrespondent vid namn Sophia Maunula från Bonäs tillägnas ett långt avsnitt.

Halva boken består av en diger namnlista över finlandssvenskar i Oregon, som säkert är till stor glädje för finlandssvenska släktforskare.

Krister Björklund

Anne Alitolppa-Niitamo: The Icebreakers: Somali-Speaking Youth in Metropolitan Helsinki with a Focus on the Context of Formal Education. Population Research Institute, Väestöliitto. Helsinki 2004. 252 p. ISBN 951-9450-02-5.

The Somalis in Finland is an ethnic group that mainly have arrived as refugees since the beginning of the 1990s. In 2003, there were more than 7000 Somali-speaking people in Finland. Anne Alitolppa-Niitamo has studied this ethnic group since the early 1990s and has acquired a thorough knowledge of the group. Her recent book, *The Icebreakers*, constitutes her doctoral thesis defended in 2004 at the Faculty of Education at the University of Oulu. The thesis is a so-called article dissertation that consists of five previously published articles and an extensive 146-page introduction that ties together and presents the articles. Consequently, the book constitutes a collec-

tion of some of Alitolppa-Niitamo's key publications and it gathers her main research findings within one volume. All the parts of the book are in English, but it includes a short abstract in Finnish and Somali.

Alitolppa-Niitamo has a topical and important focus of her doctoral thesis; it discusses the integration, or "acculturation", of Somali youth in Finnish society with a focus on the context of education. The thesis identifies, illuminates and discusses the factors that play a role in the schooling of the Somali-speaking youth. The study can be described as multi-disciplinary, but with an emphasis in anthropology, more specifically in educational anthropology. The book is therefore of relevance within both social and educational sciences. Furthermore, since the book is in English, it is accessible to an international audience.

The methods used in the thesis are ethnographic fieldwork methods. Alitolppa-Niitamo carried out her fieldwork in metropolitan Helsinki in the late 1990s, over a period of many years. The fieldwork comprises a more general study of the Somali community in Helsinki in the late 1990s and a case study of a classroom in a school in 1997-1998. In addition to a good knowledge of her field, Alitolppa-Niitamo is also well aware of the limitations and the advantages of fieldwork methods, as well as the ethical questions involved.

Alitolppa-Niitamo opens her book with a description of her personal points of departure and also provides a brief picture of the situation in Somalia that forces people to seek asylum abroad. Theoreti-

cally, the thesis relates to discussions within migration research concerning the process of acculturation as well as debates within educational anthropology. Alitolppa-Niitamo has an extensive knowledge of contemporary North American theoretical debates. The U.S.-based debates are dominant within the research field and the chosen theories serve the purposes of the thesis very well. However, there are also academic debates about immigrant schooling in other countries that perhaps could have merited more attention.

The study provides many important results about the situation of Somali-speaking youth in the Finnish formal education system. The thesis also contributes to the theoretical debates concerning immigrant integration. Alitolppa-Niitamo utilises the term "segmented acculturation" to describe the complex process of integration which depends on many variables and where the outcome of the process includes aspects of both exclusion and inclusion in Finnish society. She also introduces a new analytical term, "the generation in-between", which describes the generation that is born abroad but arrived as children in the country of settlement. The process of integration can be quite different in this generation compared to both the "first" and the "second" generation of immigrants.

The 146-page introduction gives a good picture of both the fieldwork and the content of the published articles. The introduction is longer than is usually the case in article dissertations. The length can be explained by the fact that a presentation of ethnograph-

ic fieldwork methods always requires plenty of space. A monograph is therefore usually more suitable than an article dissertation for a study based on fieldwork methods. The relatively long introduction in this book is a compromise that Alitolppa-Niitamo has been forced to do in order to give a sufficient picture of the research process.

The five previously published articles that constitute part of the doctoral thesis have been published between 2000 and 2004, three articles in international fora and two articles in Finnish publications. The first article "From the Equator to the Arctic Circle: A Portrait of Somali Integration and Diasporic Consciousness in Finland" provides an overview and background of the topic. The second article "The Somali Diaspora in Finland: Changes, Challenges and Dreams" is a translation of an article previously published in Finnish. The third article is entitled "Liminalities: Expanding and Constraining the Options of Somali Youth in the Helsinki Metropolitan Area". This article focuses on cultural construction, ethnic reconstruction and diasporic consciousness among Somali-speaking youth. The fourth and fifth articles are both focused on Somali youth in the context of formal education: "The Generation In-between: Somali Youth and Schooling in Metropolitan Helsinki" and "Somali Youth in the Context of Schooling in Metropolitan Helsinki: A Framework for Assessing Variability in Educational Performance". In the fifth article Alitolppa-Niitamo develops a theoretical framework for assessing the varia-

bility in school performance, a framework that can be employed in future studies of immigrant groups.

The Somalis in Finland have been the focus of much research since their arrival in the country. Alitolppa-Niitamo's well-written book constitutes an outstanding contribution to the research about this group. A study of Somali youth in the context of formal education is a topical subject and the results relating to segmented acculturation are of both academic and societal importance. The research results would deserve to reach an international audience. The *Icebreakers* is based on a thorough analysis of material collected during a long research process. The extensive introduction of the book constitutes a well-structured and logical presentation of the key results. Alitolppa-Niitamo has a good knowledge of international theoretical debates – predominantly U.S.-based debates – within the area of migration studies. This close connection to international debates makes the book relatively unique within Finnish migration studies. The book is an important contribution to the growing field of immigrant studies in Finland.

Östen Wahlbeck

Sanasirkus – lasten ja nuorten ääni.

Perustettu 2003, lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Toimitus: Tuula Hökkä, Sirpa Kivilaakso, Veijo Muroke, Unikkotie 4, 00720

Helsinki. Internet: ww.taidetalo.net/sanasirkus, sähköposti: pukinmaki@taidetalo.net

Sanasirkus – lasten ja nuorten ääni on perustettu sanataidetta harrastavia lapsia ja nuoria varten. Lehti toimii foorumina, jossa lapset ja nuoret voivat ilmaista itseään eri kaunokirjallisin lajein: sadun, kertomuksen, runon, vuoropuhelun, sarjakuvan ym. ilmenemismuodoin ja innostua toistensa tuotteista.

Lehden syntyprosessia ovat edistäneet kirjallisuuden alan vaikuttajat Fil.lis. Sirpa Kivilaakso ja FT Tuula Hökkä Helsingin yliopistosta. Huoli koululasten äidin/suomenkielen heikkenemisestä (mm. HS 29.10.03, HS 1.10.03 ja Opetushallituksen syksyn 2002 lukemistestitulokset) sekä jatkuvat koulujen kirjallisuuden opetuksen leikkaukset saivat nämä tulokset reagoimaan vapaaehtoisin voimin, minkä tuloksena lehti toteutui Pukinmäen Taidetalon yhteyteen. Lehteä on tähän mennessä julkaistu 7 eri teemanumeroa, joista numero 3 keskittyi maahanmuuttajien ja ulkosuomalaisten lasten sanataideharrastukseen.

Kun kirjoittaa ajatuksiaan toisella kielellä, kielioppisäännöstö häiritsee luovuutta, se ei tahdo ehtiä luovuuden lennon mukaan. Toisen kielen sääntöjen sovellus vaatii jatkuvaa harjoitusta. Suomea toisena kielenä kirjoittavien teemanumerossa tämä on otettu huomioon. Ei takerruta liikaa kielioppisäännöstöön, luovuudelle annetaan tilaa. Ja eikö uutta luovaa kirjallisuutta olekin syntynyt juuri kahden kulttuurin ja kielen vuorovaikutuksessa? Julkaisujen innoitus ja kielenharjoitus antaa valmiutta kielenhallintaan, jota tarvitaan myöhemmin työelämässä. Puhu-

mattakaan sanataiteen nautinnosta, joka ehkä myöhemmin voisi viedä harrastuksesta kirjailijaksi!

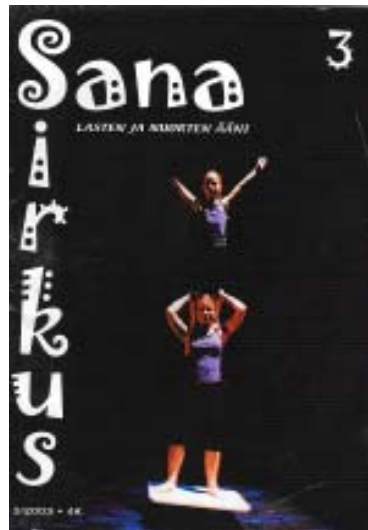
Maahanmuuttajien ja ulkosuomalaisten teemanumerossa liikutaan sujuvasti maapallon eri puolilla. Toiseus on osa totuutta, mutta yhtä lailla globalisuus, joka avartaa erilaisuuden ymmärtämistä. Minoriteetti-yhteisö ja marginaalipositio tuovat värikästä lisää valtakulttuuriin. Pysähdytään Birminghamin ja Cambridgen suomalaisissa lauantaikouluissa. Etelä-Amerikasta kuljetaan Zaireen ja taas Kiinan kautta Suomen maiseisiin. Mikä on periferiaa, mikä keskeistä? Jälkikolonialistisin perspektiivivaihtojen myötä kaikki äänet ovat tärkeitä historiamme polyfonisessa kokonaisuudessa. Modernistinen perinteemme kumartaa lapsen pelkistävää ilmaisua:

*Ikävä
törkeä, tyhmä, tuttu
Se ärsyttää aina, se häiritsee
elämää
se raastaa päätä
ikävä
(Polina)*

ja hätkähtää lapsen selkonäköisen analyysin edessä:

*Rauhaa tää maailma kaipaa.
Mut ei.
Se vaan täysillä raikaa.
Kuka köyhyyden poistais niin
että tähdetkin loistais?
Autoilla vaan kaahaillaan niin,
että viattomatkin surman saa.
Kuka ottais kiinni Ladenin,
siit sais kunnon taatelin!
Vaan lisää ja lisää vaaditaan,
mut koko ajan silti
uusia sääntöjä laaditaan!
Hyvää tässä maailmassa silti*

*vielä paljon on,
ei heittää saa sitä hukkaan,
vaan koitetaan saada se kukkaan!*
(Karoliina Pajunen)

Jotta lasten luovuutta saataisiin talteen, tarvitaan hiukan aikuisten apua. Tätä ajatellen on lehden yhteyteen perustettu sähköinen verkkosivu, lehden kirjoittaneiden koulujen ja kerhojen opettajapalsta eli Open lipas. Sieltä voi saada apua kirjoittamiseen toisten kokemuksista ja tutustua kirjallisuuden ilmentämisen eri lajeihin. Sieltä voi myös tilata lehteä ja tutustua julkaistujen tekstien tausta- ja syntyprosesseihin.

Kuka tahansa kirjoittamisesta kiinnostunut lapsi maailman eri kolkista voi lähettää tuotteitaan lehden toimitukselle. Näin sanataiteesta kiinnostuneet lapset pääsevät kehittämään itseään omien julkaisujen tuoman innostuksen sekä toisten lasten tuotteiden vuorovaikutuksen tuella. Siis kaikki maailman suomea puhuvat lapset, teretuloa Sanasirkuksen foorumiin!

Irene Virtala

Tutkimusmatkalla Amerikassa

Siirtolaisuusinstituutin muuttoliikeasiantuntija Jouni Korkiasaari teki loka-marraskuussa neljä viikkoa kestäneen tutkimusmatkan Yhdysvaltoihin, jossa hän keräsi tietoja meneillään olevaa tutkimustaan varten. Sen aikana hän mm. haastatteli yli 40 amerikansuomalaista kuudessa eri osavaltiossa: Coloradossa, Idahossa, Minnesotassa, New Yorkissa, Utahissa ja Wyomingissa.. Lisäksi hän osallistui Minneapolisissa pidettyyn 7. FinnForum-konferenssiin ja piti siellä projektiin liittyvän esitelmän (ks. <http://www.migrationinstitute.fi/art/finnforum.pdf>).

Aikaisemmin projektia varten on jo kerätty tietoja kyselylomakkeilla, joihin on vastannut lähes 4 000 amerikan- ja kanadansuomalaista pääasiassa internetin kautta (ks. <http://www.migrationinstitute.fi/survey.htm>). Hankkeen tavoitteena on julkaista kirja, jossa tarkastellaan mm. kohdejoukon ominaispiirteitä, identiteettiä ja yhteyksiä nyky-Suomeen. Tilastollisten analyysien ja haastatteluihin perustuvien henkilökuvien ohella kirjassa käsitellään erilaisia suomalaissiirtolaisten ja heidän jälkeläisten Pohjois-Amerikkaan jättämiä "jälkiä", kuten rakennuksia, muistomerkkejä, paikannimiä ja yrityksiä, sekä esitellään tunnetuimpia amerikan- ja kanadansuomalaisia

Suomessa syntynyt Margarita Choquette on työskennellyt useita vuosikymmeniä LDS-kirkon ylläpitämän Family History Libraryn palveluksessa Salt Lake Cityssä. Työnsä kautta hän on tuttu myös monille Suomessa asuville sukututkijoille.

(ns. Hall of Fame). Muissa kirjan luvuissa tarkastellaan Pohjois-Amerikkaan suuntautuneen suomalaissiirtolaisuuden historiallista taustaa ja sukututkimusta siirtolaisuuden näkökulmasta.

Jouni Korkiasaaren ohella projektissa on mukana kaksi amerikan-suomalaista tutkijaa, apulaisprofessori Mika Roinila New Yorkin valtionyliopiston New Paltzissa sijaitsevasta alueyliopistosta ja sukututkija Timothy Laitila Vincent Salt Lake Citystä Utahista. Taloudellista tukea, yhteensä US\$4 000, hanke on saanut toistaiseksi vain matkakustannuksiin. Sitä ovat myöntäneet Finlandia Foundation Trust, Canadian Suomi Foundation, Kaarle Hjalmar Lehtisen rahasto (Siirtolaisuusinstituutti) ja SUNY New Paltz. Muilta osin projekti on toteutettu palkattomasti tutkijoiden vapaa-aikana.

– Jouni Korkiasaari

St. Paulissa Minnesotassa asuva Ahvo Taipale muutti Amerikkaan 1970-luvun alussa. Finn/Sisu-nimisessä liikkeessän hän myy amerikkalaisille mm. Suomesta maahantuotua hirsitaloja, kiukaita ja suksia. Hän on myös pitkäaikainen aktiivi paikallisessa amerikansuomalaisessa yhteisössä.

87-vuotias Gertrude Milliken (os. Salo) asuu Wyomingissa sijaitsevan Hanna-nimisen kaivoskaupungin sivukylässä Elmossa. Hänen vanhempansa muuttivat sinne Suomesta 1900-luvun alussa. Kaupungissa oli aikoinaan paljon suomalaisia kaivostöissä, mutta nyt Gertrud on sen viimeinen suomalaista syntyperää oleva asukas.

Mika Roinila haastattelemassa New Paltzissa (NY) asuvaa Richard Impolaa. Yliopistovirastaan eläkkeelle jäänyt Impola on kääntänyt englanniksi monia suomalaisia merkkiteoksia, mm. Kalle Päätalon ja Väinö Linnan kirjoja.

Timothy Laitila Vincent (keskellä) kokkaamassa Arthur ja Suzanne Kosken kanssa. Denverin lähellä Morrisonissa asuvat Kosket tunnetaan mm. aktiivisina Finlandia Foundationin jäseninä.

Suomalaisuuteen voi törmätä Amerikassa hyvin monenlaisissa yhteyksissä kuten tienviitoissa, rekisterikilvissä, kauppojen nimissä, hautakivissä ja muistomerkeissä.

**Amerikansuomalaisen taiteilijan Rea Nurmen
taidemyyntinäyttely Siirtolaisuusinstituutissa
31.12.2004 asti.**

Tervetuloa!

*Hyvää Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta!
God Jul och Gott Nytt År!
Merry Christmas and a Happy New Year!*